

Σχεδόν 20 χρόνια,

με τον Φθιώτιδος ΝΙΚΟΛΑΟ.

Λόγω της έντονης καθημερινότητας και των πολλών ενδο-εκκλησιαστικών εμπειριών με τον Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Φθιώτιδος, μακαριστό πλέον κυρό Νικόλαο, είχαμε σκεφτεί εδώ και καιρό, ότι θα ήταν ενδιαφέρον ένα βιβλίο, που θα αφορούσε τον ίδιο και θα αποτύπωνε κάποιες πτυχές της πολύπλευρης και έντονης προσωπικότητάς του.

Βέβαια, πιστεύαμε ακράδαντα, ότι είχαμε καιρό να το κάνουμε αυτό. Τουλάχιστον, όταν θα συνταξιοδοτούμασταν ή όταν μετά από πολλά χρόνια -20 ή 30-, θα έφευγε από κοντά μας...

Όμως, η πραγματικότητα ξεπέρασε και ξεγέλασε την φαντασία μας. Και ήρθε η τραγική ώρα, που ο άγιος Φθιώτιδος κυρός Νικόλαος δεν ζει, δεν δεσπόζει πια ανάμεσά μας.

Και έτσι, αντί για ένα κείμενο «προς τιμήν του», τα έφερε έτσι ο Θεός, ώστε να συνθέσουμε ένα κείμενο «εις μνήμην του».

Πιστεύουμε, πως έχει ενδιαφέρον σε αυτή την δύσκολη και ιστορική περίσταση, να γνωρίσει ο κόσμος κάποιες πτυχές και λίγα στιγμιότυπα, από τη ζωή και τη διακονία του μακαριστού Μητροπολίτου Νικολάου Πρωτόπαπα, τουλάχιστον μέσα από την ματιά ενός άμεσου συνεργάτη του για σχεδόν δύο δεκαετίες.

Δεν επιθυμούμε να δημιουργήσουμε μία επιστημονική βιογραφία. Αυτή μπορεί να έρθει μια άλλη στιγμή και είμαστε σίγουροι, γνωρίζοντας «εκ των έσω» το μέγεθος του παραχθέντος έργου τού αιμνήστου αρχιερέως, ότι θα είναι ογκώδης και άκρως ενδιαφέρουσα.

Το κείμενο, όμως, που ακολουθεί, είναι μία μάλλον βιωματική προσέγγιση, από τη σχεδόν καθημερινή και πολύωρη πολλές φορές αναστροφή και συνεργασία μας.

Η Αρχή.

Όλα άρχισαν, για εμάς, την ημέρα μνήμης του Οσίου Σεραφείμ του Δομβοΐτη, στις 6 Μαΐου του 2000. Από εκείνη την ημέρα άρχισε την αντίστροφη μέτρησή του το ημερολόγιο των σχεδόν 7.000 ημερών, δίπλα στον άγιο Φθιώτιδος κ. Νικόλαο.

Βρεθήκαμε στο Ζέλι της Λοκρίδας. Εκείνο το Σάββατο θα λειτουργούσε, λόγω της γιορτής, ο ίδιος ο οικείος Ποιμενάρχης.

Διένυε τις αρχές τού τετάρτου έτους της Αρχιερατείας του και για εμάς προσωπικά θα ήταν η πρώτη φορά, που θα τον βλέπαμε από κοντά.

Μετά το τέλος της Θείας Λειτουργίας, μόλις είχε βγάλει τα αρχιερατικά του άμφια, πήγα να πάρω ευχή. Του λέω το όνομά μου και τότε, κατά την προσφιλή του τακτική, όταν ήθελε να μιλήσει με κάποιον «εμπιστευτικά» μέσα σε ναό, πηγαίνει στο ένα άκρο του Ιερού, ζητά από τους γύρω να απομακρυνθούν και μου λέει επακριβώς: «θέλεις και μπορείς να έρθεις στη Λαμία, να γίνεις Γραμματέας της Μητροπόλεως; Σκέψου το». Αιφνιδιάστηκα. Κατάφερα μόνο

να ψελλίσω, πως ακόμα κι αν δεν γίνει αυτό θα ήταν χαρά μου να τον βοηθήσω σε ό,τι χρειαζόταν στη διακονία του στην Φθιώτιδα. «Καλά, σκέψου αυτό που σου είπα». «Θέλετε», συνέχισα, «φεύγοντας από το Ζέλι, να περάσετε από το σπίτι μας στην Αταλάντη να πάρουμε την ευλογία Σας;». Συμφώνησε. Λίγη ώρα μετά, τον υποδεχόταν η οικογένειά μου στο σπίτι μας, όπου μιλήσαμε και μου εξήγησε κάποια πράγματα λίγο περισσότερο.

Δεδομένου, ότι ήμουν στο τέλος του μεταπτυχιακού μου και με βέβαιο το γεγονός, ότι ήταν δύσκολο κάποιος, που έχει σπουδάσει Θεολογία, να βρει αφενός μεν εργασία και αφετέρου εργασία που να σχετίζεται με αυτό το γνωστικό αντικείμενο (εκτός αν πρόκειται να γίνει κληρικός), η πρόσκληση-πρόκληση αυτή φάνηκε να έρχεται για μένα, ως δώρο του Ουρανού. Μου έδωσε ένα μήνα περιθώριο να το σκεφτώ. «Έχω καλά παιδιά στα γραφεία», μου είπε. «Εκεί δεν θα έχεις τίποτε να ανησυχείς». Αφού διαβεβαίωσε τους γονείς μου, ότι δεν θα σταθεί εμπόδιο στην όποια εξέλιξη, μου επεφύλασσε η ζωή, μας έδωσε την ευχή του και είπε στον οδηγό του, που ήταν ο μόνος που τον συνόδευε εκείνη

την ημέρα, να μου δώσει τον αριθμό του τηλεφώνου του. Θα περίμενε απάντησή μου. Η κουβέντα, που ανέφερε για τυχόν εξέλιξη, οφειλόταν στο ότι αρχικά με είχε συστήσει ο Καθηγητής της Θεολογικής Σχολής Αλέξανδρος Σταυρόπουλος για την κενή θέση του γραμματέα της Ειδικής Συνοδικής Επιτροπής Γάμου και Οικογένειας στην Αθήνα, ώστε παράλληλα να συνεχίσω τις σπουδές μου. Ο Σεβασμιώτατος, όμως, με ενημέρωσε ότι δεν πίστευε ότι επρόκειτο να δοθεί κάποιο κονδύλι από την Σύνοδο για αυτή τη θέση σε λαϊκό και έτσι η πρότασή του, ήταν συμφέρουσα για την περίπτωση μου.

Αργότερα, σε συζήτηση που είχαμε, μου αποκάλυψε επίσης, ότι είχε ρωτήσει κάποια πρόσωπα, αλλά και συγκεκριμένο «μεγαλόσχημο» κληρικό της περιοχής της Λοκρίδας, τι γνώμη είχε για μένα και την οικογένειά μου γενικότερα. Ο ιερέας αυτός του είπε «τα χειρότερα». Και συνέχισε χαμογελώντας: «Αφού αυτός μίλησε έτσι για εσένα, βεβαιώθηκα, ότι ήσουν πολύ καλή περίπτωση...».

Έτσι έκανε ο μακαριστός. Είχε τον τρόπο του να παίρνει πληροφορίες, να «ψαρεύει» κόσμο και να έχει έτσι άποψη για τους πάντες και τα πάντα.

Σε αυτό τον βοηθούσε, φυσικά, η μεγάλη αντιληπτική ικανότητα, που είχε και βέβαια η καλή του μνήμη. Μπορούσε να θυμηθεί, χρόνια μετά, πρόσωπα και να συνδέσει γεγονότα, τα οποία κάποιιοι τού απέκρυπταν. Του ερχόντουσαν, για παράδειγμα, άνθρωποι για να ζητήσουν ελεημοσύνη ή κάποια εξυπηρέτηση, αποκρύπτοντας στοιχεία του παρελθόντος τους. Αυτός, σαν να «φωτιζόταν» τους καταλάβαινε, τους αποκάλυπτε και τους οδηγούσε έτσι στο να του πουν όλη την αλήθεια.

Ένα περιστατικό, που θα μείνει στη μνήμη μου ήταν μία από τις πολλές απόπειρες, που έκαναν κάποιοι, που νόμιζαν ότι θα τον ξεγελούσαν.

Πήρε, λοιπόν, τηλέφωνο στα γραφεία, γνωστός «τρακαδώρος» εκκλησιαστικών χώρων και ζήτησε να μιλήσει στον δεσπότη. Έκανε, όμως, ότι ήταν η μητέρα του και με φωνή γυναικεία και γεροντική, είπε με κλάματα στον δεσπότη ότι ο ... Γιάννης ήταν βαριά στο νοσοκομείο, ότι

εκείνη τη στιγμή έπρεπε να κάνει εγχείρηση και χρειάζονταν επειγόντως 1.000 Ευρώ. Τότε ακούμε με έκπληξη τον Σεβασμιώτατο να λέει «Γιάννη, εσύ;». Είχε καταλάβει από το τηλέφωνο, ότι ήθελε ο άλλος να τον εξαπατήσει. Τότε ο αποπειραθείς να ξεγελάσει τον δεσπότη ξεσπά σε κλάματα και ζητάει το έλεος του Σεβασμιωτάτου.

Τέτοια περιστατικά, τα σχεδόν 20 χρόνια, που έζησα κοντά του, είδα πολλά, πάμπολλα. Τους περισσότερους, όμως, τους άφηνε να νομίζουν, ότι δεν καταλάβαινε τι παιχνίδι προσπαθούσαν να παίξουν. Είναι αλήθεια, πως οι αποφάσεις του είχαν σπάνια ευθυκρισία. Απολάμβανε το «ξεσκέπασμα» κάποιας απάτης ή την αποκάλυψη κάποιας άλλης ανέντιμης ή παρασκηνιακής ενέργειας, αλλά μετά μας έλεγε πάντα: «Με φυλάει η Παναγία! Να το ξέρετε αυτό».

Από την άλλη πλευρά, θυμάμαι, ότι από τις πρώτες συμβουλές, που μου είχε δώσει, όταν ανέλαβα την Γραμματεία της Μητροπόλεως, ήταν ότι τώρα θα έρχονται ιερείς και διάφοροι άλλοι να μου δίνουν πληροφορίες, να μου λένε διάφορα «εμπιστευτικά» πράγματα. Νέα και

«αποκαλύψεις», είτε σχετικά με αυτούς ή επικρίσεις και κατηγορίες για άλλους. Μου είχε πει τότε πως έπρεπε να έχω υπόψη μου, ότι μου τα λένε, ώστε να τα μαθαίνει, εμμέσως, ο ίδιος ο δεσπότης. Με συμβούλευσε, ότι έπρεπε πλέον να το ξέρω και να «φιλτράρω» ό,τι μαθαίνω.

Η οικονομική του διαχείριση.

Ο μακαριστός κάκιστα και τελείως άδικο κατηγορήθηκε κάποιες φορές, ότι ήταν τάχα φιλοχρήματος. Πώς αποδεικνύεται η λάθος αυτή εκτίμηση, η οποία είχε πίσω της από το απλό, γνωστό, κουτσομπολιό των ανθρώπων μέχρι και βαθύτερες σκοπιμότητες;

Σίγουρα από το αδιαμφισβήτητο γεγονός, ότι έδινε, χωρίς δεύτερη σκέψη, όλα του τα «τυχερά» από την παρουσία του σε ιερά μυστήρια και πανηγύρεις, τα συγγραφικά του δικαιώματα από την πώληση των βιβλίων του, τα χρηματικά δώρα, που του έκαναν πάρα πολλοί, στο Ταμείο της Μητροπόλεως.

Παράλληλα, είχε απόλυτο σεβασμό στο ίδιο το «ιερό» χρήμα της Εκκλησίας, που προέκυπτε από τον οβολό των απλών πιστών και γι' αυτό ήταν άτεγκτος με όποιον

Σχεδόν 20 χρόνια, με τον Φθιώπιδος ΝΙΚΟΛΑΟ.

κληρικό, εκκλησιαστικό υπάλληλο ή επίτροπο, βρισκόταν ύποπτος και κατόπιν ένοχος για απόπειρα διασπάθισης ή οικειοποίησης του.

Γι' αυτό, δρώντας προληπτικά και όχι απλώς κατασταλτικά και «εκ των υστέρων», τοποθετούσε επιτροπές καταμετρήσεως ακόμη και σε μοναστήρια και πανηγύρεις και προσκυνήματα, όπου η ίδια η Μητρόπολη δεν είχε κανένα συμφέρον και καμία οικονομική ωφέλεια. «Αγγάρευε» πρόσωπα εμπιστοσύνης να διαφυλάττουν την προσφορά του πιστού, με το να είναι παρόντες, να τρέχουν να μετράνε και να κάνουν πρακτικά καταμετρήσεως, για χρήματα τα οποία εξ ολοκλήρου θα καταθέτονταν στους λογαριασμούς των ίδιων των μοναστηριών ή των ενοριών.

Για το λόγο αυτό -χωρίς να φοβάται και να υπολογίζει το προσωπικό του κόστος, καθώς οι απομακρυνόμενοι «λαθροχείρες» σε κάθε ευκαιρία προσπαθούσαν να τον διαβάλουν- μετακινούσε ιερείς και έπαυε επιτρόπους από Ενορίες, που οικονομικά «φυτοζωούσαν» και τοποθετούσε άλλους. Τότε, ως εκ θαύματος, η Ενορία αυτή ξεπλήρωνε τις υποχρεώσεις της, όχι μόνο προς την Μητρόπολη αλλά και

προς τρίτους, προχωρούσε σε πολλές ενοριακές δραστηριότητες και εμφάνιζε ένα διαφορετικό πρόσωπο.

Το ενδιαφέρον είναι, ότι πολλές φορές οι αυτήκοοι μάρτυρες αυτών των συκοφαντιών έρχονταν στον Σεβασμιώτατο και του εξομολογούνταν, ό,τι είχαν ακούσει. Σε όλους αυτούς ο δεσπότης αξίωνε να μην φοβούνται και αντίθετα να υπερασπίζονται την αλήθεια.

Στο αντίθετο μήκος κύματος με τους συκοφάντες, παλαιός ιερέας, ο οποίος δεν είναι πλέον στη ζωή, και «έλυne και έραβε» στα μητροπολιτικά γραφεία, διαπιστώνοντας γρήγορα, ότι ο δεσπότης ποτέ δεν «κυνήγησε» τα πρόσωπα αυτά, αλλά απλώς έκανε τις απαιτούμενες διορθωτικές κινήσεις έλεγε συχνότατα: «Ο Σεβασμιώτατος είναι ο ευεργέτης μας!».

Ο μακαριστός Μητροπολίτης Φθιώτιδος Νικόλαος, δεν εκμεταλλεύτηκε τη θέση του ούτε για να κάνει χρήματα, ούτε για να αποκτήσει επιρροή, ούτε να έχει οποιοδήποτε όφελος. Η αλήθεια είναι, ότι καμάρωνε γι' αυτό.

Δεν μάζευε, όπως είπαμε, χρήματα για τον εαυτό του και όταν του έκαναν κάποιες χρηματικές προσφορές, αυτός

αμέσως τις κατέθετε στις οικονομικές υπηρεσίες της Μητροπόλεως, ώστε ο δωρητής να λάβει απόδειξη και ευχαριστήριο.

Δεν ήταν λίγες οι φορές, που ιερείς ή άλλοι με οικονομική άνεση άνθρωποι τού έδιναν χρήματα αποκλειστικά γι'αυτόν. Και μιλάμε για μεγάλα ποσά. Τριψήφια ή και τετραψήφια νούμερα. Όμως, ποτέ δεν δελεάστηκε. Εξέδωσε, μάλιστα, από πολύ νωρίς, την Παρουσία Αγάπης, με σκοπό την διαφάνεια και την πληροφόρηση των πιστών, για τις οικονομικές δράσεις της Μητροπόλεως.

Έδινε μεγάλη βαρύτητα στην διεξαγωγή του ετήσιου Εράνου Αγάπης. Είχε κάποια «μυστικά» επιτυχίας, που κατόρθωνε να συγκεντρώνει ένα ιδιαίτερα μεγάλο ποσό, ακόμα και σε περιόδους οικονομικής κρίσεως. Από τα πολλά, που μας είχε διδάξει, ως προς αυτό, θα αναφέρουμε μόνο ένα. Θεωρούσε το μυστικό για την επιτυχία την θετική ενεργοποίηση των στελεχών τής ενορίας.

Τη συμμετοχή στη διοργάνωση του Εράνου ομάδων με ιερείς, εκκλησιαστικούς επιτρόπους, κυρίες του φιλοπτώχου, παιδιά.

Την γνωστοποίηση της δραστηριότητας μέσα από τους διαύλους της Ενημέρωσης και την ευαισθητοποίηση του κόσμου.

Για να γίνουν όμως όλα αυτά γνώριζε, ότι έπρεπε οι συνεργάτες του ποιμαντικού και φιλανθρωπικού έργου της ενορίας να ασπαστούν την ανάγκη του Εράνου και να αγκαλιάσουν το έργο της Εκκλησίας. Ότι θα μπορούσαν να είναι οι καλύτεροι «κράχτες» ή αυτοί που θα «βαλτώσουν» την δράση αυτή.

Από την άλλη, ο μακαριστός ήταν «σφικτός» στο να δίνει χρήματα. Χρήματα έδινε για να γίνουν ωραία και χρήσιμα εκκλησιαστικά έργα, συντηρήσεις κειμηλίων, εκδόσεις, καθώς και βοηθήματα στους, εξακριβωμένα, έχοντες ανάγκη.

Ήταν όμως «ανοιχτός» στο να κάνει το καλό, να χαρίζει προσωπικά του αντικείμενα, ως ευλογίες και δώρα, να υπογράφει συστατικές επιστολές για τον καθένα, που του

ζητούσε και να στέλνει επιστολές παρέμβασης ή συμπαράστασης ακόμη και για υποθέσεις, που θα μπορούσε να δυσαρεστήσει κάποιους ανθρώπους της εξουσίας και έτσι να έχει ... «πρόβλημα».

Ήθελε, με κάθε τρόπο, η Εκκλησία της Ελλάδας να έχει οικονομική αυτοδυναμία.

Με τον τρόπο αυτό θα είχε, κατά συνέπεια, η Εκκλησία την δυνατότητα να μισθοδοτεί τούς Ιερείς και τούς Υπαλλήλους της.

Επιθυμούσε, ακόμα, διακαώς, να δημιουργηθεί ένα αξιοπρεπές και άνετο ησυχαστήριο για Αρχιερείς, που θα παραιτούνταν για λόγους γήρατος. Θλιβόταν για το κλείσιμο τού παλαιού Νοσοκομείου των Κληρικών (το οποίο έλεγε ότι στον καιρό του Ιερωνύμου του Α' τροφοδοτούταν οικονομικώς από τα τυχερά του, ως Αρχιεπισκόπου).

Δεν πολυπίστευε στα Κρατικά και Ευρωπαϊκά Προγράμματα. Είχε συνείδηση, ότι έπρεπε να παρακαλέσει ή να κάνει «υποχωρήσεις», προκειμένου να λάβει κάποια ψίχουλα. Και αυτό δεν το επέτρεπε στον εαυτό του και την Εκκλησία.

Ήθελε να είναι όλα καθαρά και να γίνονται με αξιοπρέπεια στην Μητρόπολή του. Από παράδειγμα της «δυσλειτουργίας» αυτού του συστήματος αποτέλεσε η χρονίζουσα ανακαίνιση του Μητροπολιτικού Μεγάρου, με κρατική - ευρωπαϊκή χρηματοδότηση. Μάλλον, σε τελική ανάλυση και αξιολόγηση, είχε μετανιώσει, που είχε δώσει την συγκατάθεσή του.

Από την άλλη, φροντίζοντας την οικονομική αυτοδυναμία της δικής του Μητροπόλεως, είχε κατά νου να φτιάξει κάποια ακόμα πράγματα.

- Μουσείο - Κειμηλιαρχείο, για τη διαφύλαξη της θρησκευτικής και πολιτιστικής κληρονομιάς της τοπικής Εκκλησίας. Οι προεργασίες είχαν γίνει σε οικόπεδο απέναντι από το Πνευματικό – Διοικητικό Κέντρο.
- Ιερό Ναό των Φθιωτών Αγίων. Είχε επιλέξει περιοχή σε υπερυψωμένη τοποθεσία της Λαμίας.
- Πινακοθήκη με αυθεντικά και σημαντικά έργα εκκλησιαστικής και μη ζωγραφικής τέχνης, στο ισόγειο του Μητροπολιτικού Μεγάρου.

Μετά από αυτά, «καθησύχαζε» τους συνεργάτες του, ότι δεν θα έκανε τίποτε άλλο. Απλώς, θα ... απολάμβαναν όλοι μαζί, ό,τι φτιάχτηκε τόσα χρόνια.

Θα ήταν παράλειψη να μην αναφέρουμε εκτός από τα πιο πάνω, ότι είχε στην σκέψη του την προώθηση της αγιοκατάταξης τού Γέροντα Βησσαρίωνα, καθώς και την δημιουργία ενός αυτοτελούς και πλήρους «Λειμωναρίου» των τοπικών αγίων και εορτών της Μητροπόλεως.

Η σχέση του με τα Μητροπολιτικά Γραφεία.

Η καθημερινότητα του Σεβασμιωτάτου Νικολάου ήταν απόλυτα συνδεδεμένη με την παρουσία του στα Μητροπολιτικά Γραφεία. Συνήθως ερχόταν γύρω στις 8:30 το πρωί. Τις πιο πολλές φορές καθημερινά. Όριζε διάφορες συναντήσεις ανάμεσα στις 9 και τις 10 πμ.. Άνοιγε την αλληλογραφία του, έδινε τα σημειώματά του και μετά αναχωρούσε για κάποια «ποιμαντική αποστολή» ... προς, εκ των προτέρων, άγνωστη πολλές φορές κατεύθυνση.

Ενώ είχε ανακοινώσει από τα πρώτα χρόνια της Αρχιερατείας του, ότι έβλεπε όλον τον κόσμο, χωρίς ραντεβού, τα πρωινά κάθε Δευτέρας, εφόσον δεν θα είχε να

λειτουργήσει ή να παραστεί κάπου, ήταν συνηθισμένο το φαινόμενο να δέχεται πολύ κόσμο οποτεδήποτε βρισκόταν στο γραφείο του. Αυτό, είναι γεγονός, ότι τον επιβάρυνε αρκετά. Μου έλεγε κάποιες φορές κουρασμένος από την πνευματική φόρτιση της ημέρας: «Όλοι έρχονται σε μένα με προβλήματα, για να τους τα λύσω». Ήταν προβλήματα ανεργίας, υγείας, θέματα οικογενειακά και επαγγελματικά. Όλοι, απεσταλμένοι πολλές φορές από διάφορα πολιτικά γραφεία, ή και απογοητευμένοι από αυτά, στρέφονταν στον δεσπότη, με την πεποίθηση ότι μόνον αυτός θα μπορούσε να κάνει κάτι και ούτως ή άλλως δεν θα τους κοροΐδευε. Και η αλήθεια είναι αυτή. Δεν έδινε υποσχέσεις και φρούδες ελπίδες, εάν κάτι δεν περνούσε από το χέρι του, εάν ήταν εκτός της δικαιοδοσίας του ή των γνωριμιών του.

Η διοίκηση των Γραφείων και της Μητρόπολης

Από την άλλη, μπορούμε να πούμε, πως ο μακαριστός άγιος Φθιώτιδος, κατά κανόνα, ήταν σκληρός στη διοίκησή μου. Άλλωστε, αυτό το έλεγε με καμάρι: «Η διοίκηση θέλει σκληρότητα και πυγμή». Όμως, ακόμα κι όταν μας αδικούσε ή μας πίεζε, χωρίς λόγο πολλές φορές, ένα του μειδίαμα,

Σχεδόν 20 χρόνια, με τον Φθιώτιδος ΝΙΚΟΛΑΟ.

*Δρ. Τριαντάφυλλου Κ. Μπολτέτσου,
Αρχιγραμματέως της Ιεράς Μητροπόλεως.*

ένας καλός του λόγος, ήταν ικανός να μας κάνει να τον συγχωρήσουμε αυτομάτως.

Δεν ήταν λίγες οι φορές, βέβαια, που μας διαβεβαίωνε, ότι δεν ήταν αυτός ο αρχικός του χαρακτήρας. Ότι παλαιότερα ήταν ένας ήπιος άνθρωπος. Ότι, όμως, οι δοκιμασίες, οι παγίδες, οι κίνδυνοι, που γνώρισε κατά το πέρασμά του από την κεντρική εκκλησιαστική διοίκηση, ως διευθυντής του ραδιοφωνικού σταθμού και ως διευθυντής των υπηρεσιών της Αποστολικής Διακονίας, τον σκλήρυναν και τον έκαναν καχύποπτο και κλειστό.

Τώρα, που έχει κλείσει αυτό το κεφάλαιο της εκκλησιαστικής του διοίκησης, τείνω να πιστέψω πως ο βασικός λόγος, που τον συγχωρούσαμε εύκολα για τις καθημερινές δυσκολίες και πιέσεις, που μας δημιουργούσε, ήταν το γεγονός, ότι δεν έκανε διακρίσεις. Δεν είχε «αγαπημένα» παιδιά, για τα οποία έκανε τα στραβά μάτια. Ήταν απέναντι σε όλους κριτικός και δίκαιος.

Ήταν αυστηρός ακόμα και με τη μητέρα του, όταν θεωρούσε, ότι κάτι που έκανε θα δημιουργούσε σχόλια, ακόμη και αβάσιμα. Πολλές φορές, όταν η αγία εκείνη ψυχή,

αγόραζε κάποιο δοχείο λάδι από μοναστήρι, τόσο για να το ενισχύσει όσο και για να το στείλει σε δικούς της ανθρώπους, ο δεσπότης την «μάλωνε» και έλεγε ότι δεν θέλει να βλέπει ο κόσμος να αφήνουν λάδια στο Μητροπολιτικό Μέγαρο γιατί θα σχολίαζαν και θα έλεγαν πως τα παίρνει ο ίδιος, ως δώρο από τα Μοναστήρια.

[Παρεπιπτόντως, οφείλουμε, δοθείσης της ευκαιρίας, να υπογραμμίσουμε το γεγονός, ότι σεβόταν το αυτοδιοίκητο των Μοναστηριών και ήταν μετρημένες οι φορές, που τους ζήτησε επισήμως και με έγγραφο την οικονομική τους συμβολή για κάποιο σημαντικό εκκλησιαστικό έργο.

Μάλιστα, σε διαδικασίες για την εκλογή νέου Ηγουμένου ή Ηγουμένης Ιεράς Μονής της Μητροπόλεως, το πρώτο και κύριο γεγονός, που υπογράμμιζε ήταν η επίτευξη ομοφωνίας, ώστε να φανεί η ενότητα της Εκκλησίας.]

Σε συνέχεια, τώρα, των προηγουμένων αναφορών μας, οφείλουμε να πούμε, πως ο μακαριστός προχωρούσε κάποιες φορές σε «άκομπες», ενέργειες, τουλάχιστον απέναντι στο προσωπικό των γραφείων.

Μας έφερε κάποιες φορές και εκτός των ορίων μας. Ποτέ όμως, ποτέ, δεν του συμπεριφερθήκαμε με ασέβεια και εριστικότητα. Ενέπνεε πάντοτε τον βαθύ σεβασμό.

Ακόμα και όταν κάποιες απειροελάχιστες φορές, τρίτα πρόσωπα, εξερράγησαν και δεν συγκράτησαν τα νεύρα τους απέναντί του, ο δεσπότης δεν τους κράτησε κακία. Αυτούς τους δικαιολογούσε αμέσως. «Έχει σάκχαρο ο ένας, έχει προβλήματα στο σπίτι ο άλλος, έχει ζητήματα ψυχολογικά ή με το παιδί του ο τρίτος». Και τους συγχωρούσε εμπράκτως πολλές φορές.

Ενώ εμάς μπορεί να μας είχε στην «πρέσα», πολλές φορές, κατά την εκκλησιαστική του διοίκηση, μπορεί και να μας ενοχλούσε η μεγαλοθυμία του προς τρίτα, ξένα ή άσχετα με τη διοίκηση, πρόσωπα.

Αυτό, που διαπιστώσαμε εντέλει είναι, ότι δεν έκρινε κάποιον από την ζωή ή την «κατά κόσμον» αμαρτωλότητά του αλλά από αν και κατά πόσο έκανε κακό στην Εκκλησία και στον Άνθρωπο.

Ένα παράδειγμα, έχει να κάνει με συγκεκριμένο πρόσωπο, Αρχιμανδρίτη. «Λοξοδρομούσε» από τον κανόνα της αγαμίας. Γι' αυτόν είχε συχνά συμβουλές και προτάσεις να του κόψει τον μισθό, δικαίωμα που αυτοδίκαια του έδινε ο νόμος και να τον διώξει. Όμως τον ανεχόταν. Έλεγε ότι δεν υπάρχουν εξακριβωμένες μαρτυρίες.

Προτιμούσε, γενικώς, να δίνει στους Κληρικούς ευκαιρίες μεταμέλειας και όχι εξόντωσης. Αυτό, μπορούν να το προσυπογράψουν ιερείς άλλων Μητροπόλεων της Ελλαδικής Εκκλησίας, που οι υποθέσεις τους έφτασαν μέχρι τα Συνοδικά Δικαστήρια. Εκεί γνώρισαν, πολλοί από αυτούς, όταν ο δεσπότης ήταν μέλος αυτών των δικαστηρίων, την πατρική του αγάπη και την επισκοπική του μεγαλοθυμία.

Οι εξορμήσεις του εκτός Μητροπόλεως

Ένα άλλο σημείο της προσωπικότητάς του είναι το γεγονός, ότι ο Σεβασμιώτατος δεν ήταν ούτε των πανηγυριών, ούτε των ταξιδιών.

Δεν τα απεχθανόταν, αλλά πίστευε ότι δεν ήταν αυτή η βασική του δουλειά. Του άρεσε, αν και εφόσον πήγαινε σε κάποια γιορτή και πανήγυρη εκτός της Μητροπόλεώς του να

είχε ένα ρολο. Να μην ήταν ένας από τους πολλούς. Σύμφωνα με το σκεπτικό του άξιζε η παρουσία του, αν έκανε εκεί κάτι. Όχι μόνο για να γευματίσει ή να πάρει ένα αναμνηστικό. Επιθυμούσε, τουλάχιστον, να χοροστατήσει σε έναν εσπερινό, να κηρύξει, να προεξάρχει στη θεία Λειτουργία. Ήταν άλλωστε από τους πρωτεργάτες παλαιότερης συνοδικής οδηγίας, που ζητούσε στις πανηγύρεις των Μητροπόλεων να συμμετέχουν μέχρι πέντε Αρχιερείς, συμπεριλαμβανομένου του οικείου Ποιμενάρχου.

Αλλά δεν επιδίωκε και τα ταξίδια στο εξωτερικό. Οι δημοφιλείς προορισμοί ήταν δύο. Τα Ιεροσόλυμα και η Κωνσταντινούπολη. Εκεί, όποτε πήγαινε, ηγούταν προσκυνητών και είχε την συνείδηση, ότι ενίσχυε με την παρουσία του τους ανθρώπους, που διακονούσαν τις ιδιαίτερες αυτές ιερές τοποθεσίες.

Κάποτε, όταν είχε σχεδόν μία δεκαετία να πάει κάπου εκτός Ελλάδας, κοιτώντας από το παράθυρο του Γραφείου του μου είχε εκμυστηριευτεί: «Πόσο θα ήθελα να έκανα ένα ταξιδάκι τώρα. Να ήμουν μέσα στο αεροπλάνο».

Ίσως αυτός ήταν ο λόγος, που ενώ είχε διάφορα θέματα με τη φροντίδα της μητέρας του, δέχθηκε την πρόσκληση δύο καλών Κύπριων Εφημερίων, να επισκεφτεί την ενορία τους για να μιλήσει για τον Νικόλαο Σελέντη.

Πόσες φορές σε εκείνο το ταξίδι, στο οποίο συνόδευσα, ώστε να τον βοηθήσω με τα διαδικαστικά στα αεροδρόμια κ.λπ., δεν είπε, παρόλο που ήταν εξαιρετικά ικανοποιημένος: «δεν μπορώ να καταλάβω πώς έγινε και δέχθηκα να έρθω. Πώς με καταφέρατε!».

Πτυχές της προσωπικότητάς του.

Φυσικά είχε πολλές, να μην πούμε αμέτρητες, εκφάνσεις η πολυσχιδής προσωπικότητά του. Ήταν η πρώτος στην λατρευτική ζωή, πρώτος στο κηρυκτικό έργο, πρωτοπόρος στην διακονία, εξαιρετικός στην καθημερινή επικοινωνία με τους πιστούς, προσπαθούσε να είναι πραγματικός πατέρας για τους κληρικούς του. Αναλυτικότερα:

Στην λατρεία ήταν απλώς τέλειος. Ήξερε το τυπικό των ακολουθιών στην εντέλεια, ήξερε την ψαλτική, ήξερε πώς να επιβάλλει την τάξη, την ησυχία.

Υπήρξαν, μάλιστα, «δύσκολες» περιοχές της επαρχίας του, όπου ο κόσμος συνήθιζε από παλιά να μην κάνει την ησυχία που έπρεπε κατά τη διάρκεια των ακολουθιών. Σε αυτές τις περιοχές κατάφερε με τον τρόπο του, την εμμονή του, με το κύρος του να εξαλείψει το φαινόμενο. Τουλάχιστον όταν λειτουργούσε ο ίδιος.

Ήταν μουσικολογιώτατος και καλλικέλαδος. Του άρεσε η βυζαντινή μουσική και την κατείχε στον μεγαλύτερο βαθμό, χωρίς όμως να απορρίπτει και την πιο «ευρωπαϊζουσα». Έψελνε απ' έξω, σαν να διάβαζε μέσα από μουσικά κείμενα.

Η φωνή του ήταν στεντόρεια και χαρακτηριστική. Ήξερε να σταθεί, ήξερε να μιλήσει, να λειτουργήσει, να ψάλει. Καμαρώναμε όλοι εμείς, γιατί ο Φθιώτιδος, όπου πήγαινε, εντός και εκτός Ελλάδας, άφηνε το στίγμα του, κέρδιζε τις εντυπώσεις και μαζί του αποκτούσαμε και εμείς αξία.

Οι ομιλίες του και τα κηρύγματά του παροιμιώδη. Ήταν, προφανώς, εξαιρετικός κήρυκας του Θείου Λόγου. Είχε το χάρισμα να μην κουράζει το ακροατήριό του. Σπάνια μπορείς να ακούς κάποιον χωρίς να κουράζεσαι για πάνω

από μισή ώρα. Ο δικός του ο λόγος ήταν ευχάριστος και πνευματικά «απολαυστικός». Είχε και τον τρόπο και το ύφος να μιλά με ευχάριστο τρόπο.

Ως προς το περιεχόμενο πάντοτε είχε ξεχωριστές ιδέες και ενδιαφέρουσες πινελιές και δεν επαναλαμβανόταν. Είχε μία δομή στο λόγο του. Δεν πήγαινε η σκέψη και ο ειρμός του δεξιά και αριστερά. Εξ αρχής, ήξερε τι θα πει. Και γι' αυτό πολλές φορές προκαταλάμβανε το εκκλησίασμα: θέλω να σας πω τρία πράγματα ή έχω τέσσερις σκέψεις κλπ.. Την τελευταία παράγραφο του, στις ομιλίες του, την ξεκινούσε: «Αγαπητοί μου Αδελφοί».

Ευχάριστες και πνευματικές εμπειρίες χάρισε στους φιλακόλουθους κατά τις εσπερινές ομιλίες της Τετάρτης. Ήταν κάτι που το έκανε, από την Αθήνα όταν ήταν Αρχιμανδρίτης. Με κρύο και ζέστη, κάθε Τετάρτη, σε συγκεκριμένους μήνες του έτους, ερμήνευε την Καινή Διαθήκη. Συγκεκριμένο βιβλίο κάθε έτος. Σχολιάζοντας τον έναν στίχο μετά τον άλλο.

Βέβαια, σχεδόν κάθε φορά, ιδιαίτερα τους χειμερινούς μήνες, παραπονιόταν τις Πέμπτες, ότι είχε κρουώσει, καθώς

από την ωραία πύλη του Μητροπολιτικού Ναού, που στεκόταν κατά την ερμηνεία του ι. Ευαγγελίου, έκανε ρεύμα και αυτό τον αρρώσταινε. Γνωρίζουμε, επίσης, ότι προετοιμαζόταν από την Τρίτη το βράδυ ή την Τετάρτη το πρωί για όσα θα έλεγε το απόγευμα. Είχε τα υπομνήματά του και κάθε φορά του έκαναν εντύπωση το όσα βρισκόνταν κρυμμένα πίσω από τις λέξεις των ιερών βιβλίων. Κι ας τα είχε διαβάσει όλα πολλές φορές.

Ένα παραλειπόμενο, που έλαβε χώρα σε μία από αυτές τις εσπερινές ομιλίες της Τετάρτης, έχει αξία, καθώς υποδηλώνει την μεγάλη του αντίληψη και την οξυδέρκειά του. Φανταστείτε το σκηνικό. Ο κόσμος στα στασίδια μέσα στο ημίφως, ο δεσπότης στην ωραία πύλη με το φως να πέφτει πάνω του, με τα βιβλία μπροστά του, να έχει το μυαλό του για το σχολιασμό των χωρίων. Και τον ακούμε, κάποια στιγμή, να μιλά με δυνατή φωνή και να ζητάει από τον προϊστάμενο του ναού να ανάψει τα φώτα του ναού και ένας επίτροπος να πάει προς την πλευρά των γυναικών. Είχε δει ο δεσπότης, μία κίνηση, μία σκιά, που κινούταν ανάμεσα στις γυναίκες. Υπήρχε όντως, ένας τύπος που είχε

σκοπό, επωφελούμενος από την κατάσταση, να κλέψει από τις τσάντες των γυναικών. Και ο δεσπότης το αντιλήφθηκε και το απέτρεψε.

Πόσα τέτοια έκανε ο μακαριστός! Κάποιες φορές, ήταν αναμενόμενο και να παραπλανάται. Όταν επί 23 χρόνια, δρώντας ως ηγέτης και πατέρας τόσων ανθρώπων αδιαλείπτως, ήρθε αντιμέτωπος με τόσες καταστάσεις και τόσους ανθρώπους ήταν φυσικό και δικαιολογημένο να κάνει και κάποια λάθη.

Στη διακονία και τις ιδέες του για να βοηθήσει τον άνθρωπο μας άφηνε πολλές φορές άφωνους. Πρωτοβουλίες για τους τσιγγάνους, για τους μετανάστες, για τα ορφανά παιδιά. Μας έκανε εντύπωση, ότι ενώ και πολλά χρόνια υπήρχε σαν φιλανθρωπική δράση η προικοδότηση ορφανών κοριτσιών, λίγο μετά τον θάνατο της Μητέρας του, δημιούργησε μία νέα δράση, την αγία Ταβιθά, για την προστασία και την στήριξη όλων των παιδιών που είχαν ορφανεύσει από πατέρα και μητέρα.

Ήξερε απ' έξω το Ευαγγέλιο και πολλά πατερικά χωρία. Του άρεσαν ιδιαίτερος τα βιβλία με εκκλησιαστικά και

ιστορικά κειμήλια, με εκκλησιαστική ιστορία αλλά και με παραδοσιακή ιατρική. Πολύ συχνά, μάλιστα, του άρεσε να βγάζει γνωματεύσεις για ιατρικά προβλήματα κοντινών του προσώπων.

Πολλές φορές παρεξηγούταν για κάποιες αποφάσεις του. Μία τεράστια παρεξήγηση έγινε με την απαγόρευση να τελούνται μαζί γάμος και βάπτιση. Κι αυτό ακόμα έγινε από σεβασμό προς τα μυστήρια αλλά και αγάπη για τους συμμετέχοντες. Πώς; Από εκεί που δεν θα ευχαριστούνταν τα δύο αυτά σημαντικά μυστήρια, τρέχοντας γρήγορα να τελεστούν, με τους καλεσμένους τους βαριεστημένους έξω από την εκκλησία να μιλάνε και να καπνίζουν, μη συμμετέχοντας στις χαρές τους, με μία τραγελαφική κατάσταση όπου η μάνα με το νυφικό να προσπαθεί να κρατήσει το παιδάκι της δίπλα στην κολυμπήθρα, με τον ιερέα να είναι κουρασμένος και φορτισμένος από την όλη κατάσταση κλπ κλπ, έδωσε τη λύση. Όχι να γίνονται άλλη μέρα. Αλλά να υπάρχει μία χρονική απόσταση μεταξύ τους, ώστε να γίνονται σωστά και να τα απολαμβάνουν οι συμμετέχοντες.

Ακόμα και η απαγόρευση των υπερβολικών στολισμών, είχε θετικό οικονομικό αντίκτυπο στους νεόνυμφους ή στους γονείς, που βαπτίζουν τα παιδιά τους. Είχε ως στόχο την διαφύλαξη της ιερότητας του χώρου του Ναού. Το ενδιαφέρον είναι ότι δεν είχε αντιδράσεις από τους απασχολούμενους επαγγελματίες με τους στολισμούς. Άλλωστε, έλεγε πάντα ότι στα κέντρα διασκεδάσεως, μετά τα μυστήρια, μπορούν να στολίσουν φυσικά ό,τι επιθυμούν.

Ακόμα και η απαγόρευση να τελούνται τα μυστήρια εκτός των ιερών ναών, είχε να κάνει με την εκκλησιολογία του και την διαφύλαξη της ιερότητας των τελετών. Ακόμα και η θέσπιση ενός ποσού για όσους ήθελαν να φύγουν από την ενορία τους και να τελέσουν το γάμο ή μία βάπτιση σε άλλη ενορία, για κοσμικούς κυρίως λόγους (πιο μεγάλη εκκλησία, με σκαλιά, με αγιογράφιση, κλπ) υπέρ του φιλοπτώχου ταμείου της ενορίας, που «έχανε» το μυστήριο, έγινε μετά από τα παράπονα πολλών ιερέων και με σκοπό να τους ησυχάσει και να ενισχύσει τις φτωχές αυτές ενορίες.

Το έργο του, που καταγράφηκε μέσα από τις τέσσερις πενταετίες της Αρχιερατείας του, και κυκλοφόρησε σε

ξεχωριστούς τόμους, θα δείξει στον ερευνητή, τον πιστό, τον καθένα αναγνώστη, το μέγεθος της ποιμαντικής του ευστροφίας. Είχε την όρεξη αλλά και τη δύναμη να υλοποιεί ό,τι καλό σκεπτόταν. Και αυτό τον χαροποιούσε ιδιαίτερα και καμάρωνε. «Δόξα τω Θεώ», έλεγε, «έχουμε μεγάλη και γεροντική Μητρόπολη, με οικονομική αυτοτέλεια και μπορούμε να κάνουμε τα έργα μας, χωρίς να έχουμε ανάγκη κανέναν τρίτο παράγοντα. Ευτυχώς έχουμε τον πιστό λαό μας».

Η αμεσότητά του, κρατώντας πάντα το κύρος της επισκοπικής του θέσης, ήταν χαρακτηριστική. Έρχονταν συμβούλια, πιστοί πολλές φορές με αρνητική διάθεση ή με παράπονα. Όλους αυτούς ο Σεβασμιώτατος τους μετέστρεφε με τον τρόπο του, την ευφύια του, με την καλή του διάθεση. Είχε ένα σύνθημα, που το έλεγε συχνά και κυρίως μετά την κοπή της πρωτοχρονιάτικης βασιλόπιτας των γραφείων: «Κανείς μην φεύγει δυσαρεστημένος από τα γραφεία». Και διευκρίνιζε πάντα, πως ακόμα κι αν δεν μπορούσε να γίνει αυτό που ήθελε, θα έπρεπε να του

δώσουμε να καταλάβει το γιατί και έτσι να φύγει ικανοποιημένος.

Ως Ποιμένας των Ποιμένων.

Όσον αφορά την πνευματική πατρότητά του προς τους Ιερείς του, με βεβαιότητα μπορούμε να πούμε πως ήθελε να τους καλύπτει όλους και ήξερε το πώς. Αν υπήρχε όμως πρόβλημα, ήθελε να γνωρίζει ο ίδιος την αλήθεια, και ήθελε να είναι σίγουρος ότι ο φταίχτης είχε μετανιώσει πραγματικά και έμπρακτα.

Τότε ερχόταν η παρουσία του, που τα επισκίαζε όλα και διόρθωνε τα πράγματα.

Σπάνια τιμωρούσε πειθαρχικά κάποιον ιερέα. Θα έπρεπε να τον είχε συγχωρήσει πολλές φορές. Να του είχε επισημάνει το λάθος του, να τον είχε προειδοποιήσει και αν αυτός συνέχιζε, τότε δρούσε κατασταλτικά.

Είχε μεγάλη εμμονή με τα έγγραφα. «Τα γραπτά μένουν», έλεγε. Και έγραφε συνεχώς νουθετικές και ελεγκτικές επιστολές. Προς τον ιερέα που δεν συμμετείχε στα συνέδρια και τις συνάξεις, που δεν διάβαζε τα κηρύγματα και τις εγκυκλίους προς το λαό, τους

Σχεδόν 20 χρόνια, με τον Φθιώπιδος ΝΙΚΟΛΑΟ.

παραμυθητικούς λόγους στις κηδείες, που κυκλοφορούσε χωρίς την ιερατική περιβολή, που παραβίαζε τους κανονισμούς της Μητροπόλεως. Οι «σεσημασμένοι» προτιμούσε διακαώς να βρουν άλλη Μητρόπολη, ώστε να τους δώσει απολυτήριο. Δεν ήταν των επισκοπικών δικαστηρίων.

Άλλες Αρχιερατικές του αρετές.

- Ήταν Μητροπολίτης 24 ώρες το 24ωρο, 365 μέρες το χρόνο. Δεν χαλάρωνε, δεν ξεχνιόταν, δεν «κατέβαζε ρολά». Οι μόνες ίσως στιγμές, που τον ακούγαμε στο τηλέφωνο λίγο πιο ήρεμο ήταν όταν βρισκόταν στην Ιερά Σύνοδο στην Αθήνα, για σύγκληση Ιεραρχίας ή για τη Διαρκή Ιερά Σύνοδο. Εκεί αισθανόταν ότι δεν είχε «εγκαταλείψει» το έργο του και τη Μητρόπολή του, καθώς επιτελούσε και πάλι εκκλησιαστικό έργο.

Επίσης, ηρεμούσε αρκετά, τις απελπιστικά λίγες ημέρες των διακοπών του στην Τήνο. Αλλά και εκεί, πιστεύω θεωρούσε ότι ήταν υπηρεσιακά εντάξει και «καλυμμένος», καθώς έπαιρνε πάντοτε την σχετική άδεια από την Ιερά Σύνοδο.

Διαφορετικά, όπου πήγαινε ήταν «με την ψυχή στο στόμα». Τα τελευταία, μάλιστα, χρόνια, είχε χαλάσει και μία παλιά του συνήθεια. Την πρώτη δεκαετία-δεκαπενταετία της Αρχιερατείας του δεν είναι υπερβολή να πούμε, πως δεν άφηνε τον όποιο οδηγό του να πηγαίνει πάνω από 80 ή 100 χλμ. την ώρα. Ακόμα και στην Εθνική οδό! Τα τελευταία πέντε, κατά προσέγγιση, χρόνια συχνά έλεγε «πάτα το». Ήταν πιεσμένος και βιαζόταν. Να μην αργήσει να γυρίσει στο σπίτι, όπου ήταν η μητέρα του, να μην καθυστερήσει στις υποχρεώσεις του.

Ήθελε πάντοτε να είναι ακριβής στην ώρα του. Στις εκδηλώσεις, στα πανηγύρια, στα ιερά μυστήρια, στα πάντα.

- Ήταν εξαιρετικά φίλεργος και αγαπούσε την έρευνα, όπως φαίνεται και από τις ενδιαφέρουσες ιστορικές του μελέτες.

Ήθελε, μάλιστα, να κάνει κι ένα διδακτορικό, όταν ήταν Ιεροκήρυκας στην Παναγία της Τήνου. Είχε διαλέξει και το θέμα: «*Η Ποιμαντική των Προσκυνητών*».

Ήταν η εποχή, που χιλιάδες περνούσαν μπροστά από τα μάτια του στο Ιερό Ίδρυμα της Τήνου και εκατοντάδες από

το πετραχήλι του. Όμως, ο τότε καθηγητής της Ποιμαντικής στην Θεολογική Σχολή Αθηνών, τον απέτρεψε. «Εσείς τώρα σπουδαίος αρχιμανδρίτης και ιεροκήρυκας, πού να τρέχετε να ασχολείστε με τέτοια πράγματα» του είχε πει.

Όμως, η αγάπη του για την συγγραφή δεν στέρεψε ποτέ. Έγραφε, έγραφε, έγραφε. Από τις πρωινές ώρες μέχρι και μετά το απόγευμα. Είχε όρεξη, είχε ιδέες, είχε ικανότητες.

Μεγάλη του αγάπη λοιπόν ήταν η ιστορία, η καταγραφή και η διαφύλαξή της. Πρέπει να αποτέλεσε έντονο προσωπικό του πλήγμα, όταν πληροφορήθηκε, ότι σε εκκλησία ενός χωριού της περιφέρειας ανακαλύφθηκε παλαιό ψηφιδωτό, το οποίο έσπευσαν οι επίτροποι να το καλύψουν με τσιμέντο, ώστε «να μην έχουν μπλεξίματα με την αρχαιολογία!».

Το καθημερινό του πρόγραμμα

Όπως έχουμε ήδη αναφέρει, ήταν «πρωινός τύπος». Μας ερχόταν συχνά με σελίδες επί σελίδων, χειρόγραφες, και μας πληροφορούσε, ότι είχε ξυπνήσει και έγραφε από τις πέντε τα ξημερώματα. Ως εκ τούτου, ήταν αναμενόμενο να τηρεί

με θρησκευτική ευλάβεια την ώρα του μεσημεριανού του, στη μία ακριβώς.

Το πρόγραμμά του, σε κανονικές συνθήκες, είχε συνήθως ως εξής: Πρωινή έλευση στα Γραφεία (8:30 με 9:00), ακρόαση του κόσμου, ραντεβού, συνεργασίες συνήθως μέχρι τις 11. Κατόπιν, πήγαινε ποιμαντικές επισκέψεις. Σε κάποιο από τα Γηροκομεία, σε μία Ενορία, σε ένα Μοναστήρι. Στη μία το μεσημέρι το μεσημεριανό. Μέχρι τις 2 έβλεπε λίγο τα νέα στην τηλεόραση. Κατόπιν λίγη ξεκούραση. Νωρίς το απόγευμα κανόνιζε πιο μακρινές ποιμαντικές εξορμήσεις, με λίγο περπάτημα, λατρευτικές εκδηλώσεις ή έμενε σπίτι για διάβασμα και γραφική εργασία. Γύρω στις 8:30 βραδινό, μετά λίγο τηλεόραση, συνεργασίες, συζητήσεις με δικούς του ανθρώπους.

Δεχόταν τηλεφωνήματα στις 10 το βράδυ. Κληρικοί, μοναχοί και μοναχές, γνωστοί εντός και εκτός της Φθιώτιδας, εντός και εκτός της Ελλάδας, τον καλούσαν για να τον ενημερώσουν, να πάρουν την άδειά του ή να τον συμβουλευτούν. Είχε γνωστούς σε όλον τον κόσμο, τον

γνώριζε όλη η υφήλιος. Κληρικοί, μοναχοί και μοναχές, λαϊκοί, τον γνώριζαν, τον θαύμαζαν και απορούσαν πόσα πολλά πράγματα έχει καταφέρει να δημιουργήσει. Σε όλους αυτούς λέγαμε, αυτό το οποίο και πιστεύαμε, πως ο δεσπότης ήταν πιο δυνατός από εμάς και τον θαυμάζαμε για την όρεξή του για δουλειά και την ενεργητικότητά του.

Γύρω στις 11 αποσυρόταν στο γραφείο ή στο δωμάτιό του. Και εκεί έκλεινε η μέρα για εμάς τους άμεσους συνεργάτες.

Μέσα Ενημερώσεως και Τεχνολογία.

Τηλεόραση, μπορούμε να πούμε, πως έβλεπε κάποιες συγκεκριμένες ώρες της ημέρας. Τα πρώτα χρόνια έβλεπε και γνωστή εκπομπή, με έντονο συγκινησιακό χαρακτήρα και περιεχόμενο. Προς το τέλος την άφησε κι αυτή.

Ήταν μάλλον φορτισμένος από την επερχόμενη κοίμηση της Μητέρας του και από κάποια άλλα «δύσκολα» οικογενειακά του περιστατικά, και δεν επιθυμούσε πλέον άλλες συγκινήσεις.

Έβλεπε, όμως, κάποιες συγκεκριμένες εκπομπές λόγου και συζητήσεως, καθώς και ειδήσεις. Έβλεπε τις τοπικές

ειδήσεις και επίσης παρακολουθούσε τις εκκλησιαστικές πανηγύρεις ανά την Ελλάδα, όταν αυτές μεταδίδονταν απευθείας. Του άρεσε όμως να βλέπει, δορυφορικά ή καλωδιακά, εκκλησιαστικούς τηλεοπτικούς σταθμούς κάθε είδους. Έβλεπε, με τον τρόπο αυτό, τι συνέβαινε στον κόσμο της πίστης, σε χριστιανούς και μη.

Η στενοχώρια του η μεγάλη ήταν, ότι η Εκκλησία δεν κατάφερε να φτιάξει τον δικό της τηλεοπτικό σταθμό. Πίστευε όχι μόνο ότι ήταν εφικτό, αλλά και ήταν επιβαλλόμενο για τους πιστούς της Εκκλησίας, καθώς και ότι θα μπορούσε το ευλογημένο αυτό εγχείρημα να χρηματοδοτηθεί από συγκεκριμένες πηγές.

Εφημερίδες, δεν μπορούμε να πούμε, πως διάβαζε ιδιαίτερα. Και εκεί παρέμενε εκκλησιαστικός άνθρωπος. Από τις τοπικές κοίταζε τις εκκλησιαστικές ειδήσεις. Ξεφύλλιζε, βέβαια, τα περιοδικά, που του έστελναν οι Μητροπόλεις και οι άλλοι εκκλησιαστικοί ή τοπικοί φορείς.

Έχει ενδιαφέρον στο σημείο αυτό να αναφέρουμε τη σχέση του με τη σύγχρονη τεχνολογία. Μπορούμε, λοιπόν, να πούμε πως δεν ασχολούταν ιδιαίτερα. Δεν χειριζόταν ο

ίδιος το υπηρεσιακό κινητό τηλέφωνο. Πολύ περισσότερο δεν διάβαζε και δεν έστελνε μηνύματα.

Όσον αφορά τους υπολογιστές, τα τελευταία χρόνια, είχε έναν ηλεκτρονικό υπολογιστή σε γραφείο στο Επισκοπείο, δίπλα στην αίθουσα του θρόνου, με αποθηκευμένες καρτέλες από συγκεκριμένες ιστοσελίδες εκκλησιαστικού ενδιαφέροντος και περιεχομένου.

Βέβαια, η ευστροφία του δεν του επέτρεπε να μένει εκτός του χώρου αυτού. Έτσι, όταν ήθελε να βρει κάποια φωτογραφία ή κάποια άλλη εικόνα ή πληροφορία για μία μελέτη του ή για κάποια έκδοση της Μητροπόλεως, ερχόταν στο γραφείο μας και μας ζητούσε να ψάξουμε σε μηχανές αναζήτησης, ώστε να δει τι υπήρχε στο «ιντερνέτ».

Μια και μιλάμε για τις τεχνολογίες, μία τελευταία πρόκληση αποτέλεσε η γνωριμία του με το «drone». Ως άνθρωπος της εικόνας και της πληροφόρησης ενθουσιάστηκε με τις δυνατότητες, που έδινε αυτό το μηχανηματάκι. Κανόνιζε, μάλιστα, να γίνουν εναέριες λήψεις από τα Γηροκομεία μας και τα άλλα μεγάλα έργα της

Μητροπόλεως, ώστε να δημιουργηθεί ένα ωραίο βίντεο, προς προβολή και ενημέρωση.

Η σχέση του με τα Μέσα Ενημέρωσης.

Δεν υπήρξε τηλεοπτικός ή ραδιοφωνικός σταθμός, άλλο σοβαρό μέσο ενημέρωσης, έντυπο, ηλεκτρονικό, που να είναι αρνητικό απέναντί του. Ειδικά στις δύσκολες στιγμές, κατάφερνε ο δεσπότης με τις κινήσεις του, τις πράξεις του, τα λόγια του να τους έχει όλους μαζί του.

Πολλές φορές του ζητούσαν, τοπικά αλλά και αθηναϊκά έντυπα Μέσα να τους παραχωρήσει κάποια συνέντευξη. Σπάνια χαλούσε χατήρια. Σε όλους απαντούσε και έδινε το στίγμα της Φθιωτικής Εκκλησίας. Από την άλλη, σε κεντρικούς τηλεοπτικούς σταθμούς ήταν εξαιρετικά φειδωλός και αρνητικός. Είχε μάθει από νωρίς, ότι η έκθεση σε αυτά δεν θα πρόσφερε κάτι στην τοπική Εκκλησία.

Ιδιαίτερη σχέση υπήρξε, χωρίς καμία απολύτως άλλη συναλλαγή με τον τοπικό Ραδιο-Τηλεοπτικό Σταθμό «Star Κεντρικής Ελλάδας». Ούτε ο Σταθμός είχε κάποια ιδιαίτερη μεταχείριση σε θέματα, που αφορούσαν της τοπική εκκλησία αλλά ούτε και η Μητρόπολη είχε κάποιο

παράταιρο, «παράπλευρο» κέρδος από αυτήν την συνεργασία.

Ο Σεβασμιώτατος διαπίστωσε την καλή διάθεση της ιδιοκτησίας και της διεύθυνσης του Σταθμού απέναντι στην Εκκλησία και στήριξε αυτή την πρόθεση. Όμως, και με τους δημοσιογράφους του έτερου τοπικού σταθμού της πόλης «ΕΝΑ», διατηρούσε άριστες σχέσεις. Ήταν όμως οι τεχνικές του δυνατότητες περιορισμένες, για περαιτέρω συνεργασία, πέραν και κάποιων επιλογών των υπευθύνων του, που δεν μπορούσαν να ακολουθήσουν τα εκκλησιαστικά πράγματα.

Επίσης, ο «Λαμιακός Τύπος» και οι άλλες εφημερίδες, πρόθυμα πάντοτε δημοσίευαν τα εκκλησιαστικά γεγονότα. Δεν ήταν λίγες οι φορές, που λόγω της έντονης δραστηριότητας τού Σεβασμιωτάτου, οι εφημερίδες αφιέρωναν ολόκληρες σελίδες τους, προκειμένου να καλύψουν το εκκλησιαστικό ρεπορτάζ. Ακόμα και τοπική εφημερίδα, που είχε ως άποψη να λειτουργεί κριτικά απέναντί σε πρόσωπα και πράγματα του τόπου, δεν δίσταζε συχνά να τοποθετεί τον Σεβασμιώτατο και κατά συνέπεια την τοπική Εκκλησία, στο βάθρο των θετικών δράσεων και αποτιμήσεων.

Οι τοπικοί ραδιοφωνικοί σταθμοί κάλυπταν την εκκλησιαστική επικαιρότητα και έδιναν πάντα τον λόγο πρόθυμα στην άποψη της Εκκλησίας. Συχνά, έβγαινε στον ραδιοφωνικό σταθμό της Εκκλησίας της Ελλάδας, τον οποίο αντιμετώπιζε ως τόπο παλαιών και ευχάριστων αναμνήσεων, για να μιλήσει σε πρώην ραδιοφωνικούς συνεργάτες του για τις δραστηριότητες και τις πρωτοβουλίες της Μητροπόλεως Φθιώτιδος.

Μα, θα πει κάποιος, όλα ήταν πάντοτε τόσο τέλεια; Στην ιστορία αυτή, υπήρξε μία μόνο εξαίρεση και αυτή κυρίως τα πρώτα χρόνια της Αρχιερατείας του δεσπότη στην τοπική Εκκλησία.

Ήταν μία ... καθημερινή φθιωτική εφημερίδα, η οποία συνεχώς τον υπέσκαπτε, τον κατηγορούσε, τον μεμόφταν. Ο εκδότης ήταν φυσικά γνωστός στην λαμιώτικη κοινωνία. Γνωστός και για τις επαφές του με συγκεκριμένα πρόσωπα της τοπικής κοινωνίας. Και φυσικά ο δεσπότης γνώριζε από ποιους κατευθύνονταν τα φαρμακερά βέλη προς το πρόσωπό του. Ποτέ δεν αντέδρασε.

Μάλιστα αυτόν τον εκδότη τον αγκάλιασε, όταν προς την δύση του βίου του είχε σοβαρά προβλήματα υγείας. Και τον επισκέφθηκε να τον στηρίξει ηθικά κάποια στιγμή και τελικά τέλεσε ο ίδιος ο δεσπότης μάλιστα την εξόδιο ακολουθία του λίγα χρόνια μετά. Μας έλεγε επίσης, πως ο πατέρας του εκδότη, όποτε συναντούσε τον δεσπότη στο δρόμο, του ζητούσε συγχώρεση για όσα τού «έψελνε» μέσα από την εφημερίδα του ο γιός του.

Χαρές και Δυσκολίες

Μία από τις μεγάλες χαρές, που πήρε στη αρχιερατική ζωή του, ήταν όταν πληροφορήθηκε ότι είχε εισακουστεί σχετικό του αίτημα και θα ερχόταν ο Οικουμενικός Πατριάρχης στη Φθιώτιδα.

Το πληροφορήθηκε κατά τη διάρκεια ενός από τους πολλούς και γνωστούς περιπάτους του, αυτή τη φορά απόγευμα, σε δρόμο που οδηγούσε σε μοναστήρι. Ήμασταν μαζί στο δρόμο προς την Δίβρη. Από πίσω ακολουθούσε, όπως πάντα ο οδηγός με το αυτοκίνητο. Κάποια στιγμή επιταχύνει και πλησιάζει τον δεσπότη και του λέει, πως τον ζητούσαν στο κινητό τηλέφωνο και ότι ήταν από το

Σχεδόν 20 χρόνια, με τον Φθιώπιδος ΝΙΚΟΛΑΟ.

*Δρ. Τριαντάφυλλου Κ. Μπολτέτσου,
Αρχιγραμματέως της Ιεράς Μητροπόλεως.*

Πατριαρχείο. Από εκείνο το δευτερόλεπτο άρχισε να τα σχεδιάζει όλα. Ήθελε να ήταν όλα άψογα και τακτοποιημένα.

Μία ιδιαίτερη «δύσκολη» στιγμή, που κατέληξε σε χαρά, ήταν η περίπτωση της αποκάλυψης του άφθορου σκηνώματος του γέροντα Βησσαρίωνα. Εκεί το μυαλό του δούλευε «με χίλια».

Αν ήταν δυνατόν, ολόκληρη η ζωή του ήθελε να ήταν έτσι. Αγαπούσε τις προκλήσεις! Όπως μας έλεγαν άνθρωποι, που τον είχαν γνωρίσει ως διευθυντή στο Οικοτροφείο της Αποστολικής Διακονίας στην Αθήνα, όταν τα πράγματα ήταν ήρεμα, πάντα ο Αρχιμανδρίτης τότε Νικόλαος έκανε κάτι, τους αναστάτωνε όλους και έφερνε «τα πάνω, κάτω». Πολλές φορές μας έλεγε: «Μου αρέσουν οι φουρτούνες». Και σε όλες ανταπεξερχόταν με θαυμαστό τρόπο.

Μια άλλη του χαρά ήταν η φύση. Του άρεσε, όπως ήταν αναμενόμενο για νησιώτη, η θάλασσα. Του άρεσε όμως και η περιοχή της Φθιώτιδας, η Ρούμελη ευρύτερα.

Έχουμε από όλα, έλεγε. Του άρεσε πολύ, όπως προαναφέραμε, να περπατάει στη φύση. Περπατούσε συχνά στις διαδρομές, κοντά στα Μοναστήρια.

Χαιρόταν και με τα λουλούδια. Αλλά όχι τα επιτηδευμένα. Με τα απλά. Πολλές φορές μάζευε αγριολούλουδα, μυρτιές, σπάρτα και γέμιζε με αυτά τα ανθοδοχεία στο μέγαρο και στο γραφείο του.

Ήταν κοντά στον άνθρωπο.

Δεν δυσκολευόταν να μιλήσει και να επικοινωνήσει με όλους τους ανθρώπους. Με ταπεινούς και επαίτες, με ατυχήσαντες, με ρομά, με μικρούς και μεγάλους, με σημαντικούς και κοινωνικά ασήμαντους. Δεν απέφευγε ναρκομανείς και περίεργους. Περπατούσε συχνά στη Λαμία και χαιρόταν, όταν τον σταματούσαν να πάρουν την ευχή του. Έμπαινε σε μαγαζιά και καφενεία. Είχε αμεσότητα και τους κέρδιζε όλους με τις ιστορίες του και το χαμόγελό του.

Άλλωστε, σταθερή του εντολή προς τον υπεύθυνο του Φιλοπτώχου ταμείου της Μητροπόλεως ήταν να δίνει στον καθένα ανάλογα με την ανάγκη του το Φιλόπτωχο Ταμείο,

αρκεί να είχε εξακριβώσει ότι ο άλλος είχε πραγματική ανάγκη και δεν ήταν απατεώνας.

Βέβαια, προτιμούσε να δίνει τρόφιμα και να πληρώνει εκ των προτέρων φάρμακα, λογαριασμούς και εισιτήρια μετακινήσεως των αναξιοπαθόντων, παρά να δίνει χρήματα στα χέρια τους.

Οι κοινωνικές του επαφές.

Οι σχέσεις του με τους άλλους Μητροπολίτες είναι κάτι αξιοπρόσεκτο. Επιθυμούσε την επικοινωνία. Όμως, αυτή δεν ήταν πάντοτε εύκολη. «Θύμωνε», όταν μάθαινε ότι κάποιος Σεβασμιώτατος Αδελφός περνούσε από τη Λαμία και δεν τον ειδοποιούσε, ώστε να συναντηθούν.

Είχε ανάγκη την «παρέα», την επικοινωνία, την συνομιλία. Όμως, στην Επαρχία δεν είχε την χαρά να βρίσκεται με τους ανθρώπους, που επιθυμούσε. Όταν κάποιος Μητροπολίτης ή Ηγούμενος τον επισκεπτόταν ήταν η μεγάλη του χαρά. Ήθελε να τους γεμίσει δώρα και ευλογίες, να τους γεμίσει με βενζίνη το αυτοκίνητό τους. Κυρίως, όμως, θεωρούμε –και μακάρι να κάνουμε λάθος– βίωνε την μοναξιά, όχι της εξουσίας, αλλά της θέσεώς του.

Σχεδόν 20 χρόνια, με τον Φθιώπιδος ΝΙΚΟΛΑΟ.

*Δρ. Τριαντάφυλλου Κ. Μπολτέσου,
Αρχιγραμματέως της Ιεράς Μητροπόλεως.*

Χαιρόταν να του χτυπάμε το κουδούνι του Μητροπολιτικού Μεγάρου, να τον επισκεπτόμαστε, να περνάμε ώρες μαζί του, να τρώμε μαζί.

Του άρεσε να μιλάει, να λέει ιστορίες. Άπειρες ιστορίες. Εκκλησιαστικές, Τηνιακές, από τα παιδικά του χρόνια, από τις ποιμαντορικές του επισκέψεις. Του άρεσε να μιλά με αξιόλογους ανθρώπους, που θα του έδιναν ειδήσεις, πληροφορίες, γνώση. Και αυτό δεν το είχε συχνά.

Ο Θεός δεν του χάρισε όσους συνεργάτες θα ήθελε και ίσως όχι πάντα, όπως θα τους ήθελε. Γι' αυτό και έκανε αμέτρητα πράγματα μόνος του. Απαντούσε, για παράδειγμα, σε όλους αυτούς, που του έστελναν βιβλία και επιστολές. Συχνότατα με ιδιόγραφα σημειώματα. Δεν παραπονιόταν γι' αυτά που έκανε. Παραπονιόταν, ότι δεν είχε τη βοήθεια, που επιθυμούσε, για να κάνει όσα πολλά και χρήσιμα είχε στο μυαλό του.

Ως εκ τούτου, ο Φθιώτιδος Νικόλαος δεν ήταν από αυτούς, που «έκοβε τα φτερά» όσων ήθελαν να προσφέρουν. Σε όποιον τομέα ήθελε κάποιος να προσφέρει (κατασκηνώσεις, κατηχητικά, συνάξεις, στρατό, ασθενείς,

νοσοκομεία, ραδιόφωνο, τηλεόραση, διαδίκτυο, εκδόσεις, ομιλίες κ.λπ.), του έδινε την ευλογία του να προχωρήσει. Βέβαια, είχε το μυαλό και την προσοχή του και απαιτούσε να γίνεται το έργο με συνέπεια, με σοβαρότητα, όχι προσωποκεντρικά αλλά εκκλησιοκεντρικά και υπεύθυνα.

Απορούσε, πώς Αρχιμανδρίτες, Ιερείς, Θεολόγοι κλεινόμασταν στα σπίτια μας και δεν δημιουργούσαμε, δεν παράγαμε έργο για την Εκκλησία.

Ποτέ, μα ποτέ, δεν μας είπε «όχι» σε μια ιδέα, που είχαμε για εκκλησιαστική δραστηριοποίηση. Μας συμβούλευε να δουλεύουμε, να παράγουμε, να δρούμε, να γράφουμε. Όλα αυτά στο πλαίσιο της Εκκλησίας.

Ήταν, παράλληλα, και της χειρονακτικής δουλειάς. «Αν ο άγαμος», έλεγε, «δεν πάρει στα χέρια του το τσαπί να δουλέψει, τότε τι θα τον κρατήσει να μην αμαρτήσει;». Την εργασία, λοιπόν, δεν την είχε μόνο για θεραπεία αλλά και ως μηχανισμό πρόληψης πολλών κακών πραγμάτων.

Η θλίψη του ήταν μεγάλη και πραγματική, όταν αναγκαζόταν να παρατηρήσει: «Καλά, δεν βλέπουν εμένα πώς δουλεύω; Δεν παίρνουν παράδειγμα;»

Είχε ιδέες εκπληκτικές και καινοτόμες. Και αυτός είναι ένας βασικός λόγος για τον πόνο του αποχωρισμού μας.

Πέρα από το χαμό ενός αξιόλογου ανθρώπου, είναι και ότι δεν θα γίνει πλέον εφικτό να εκμαιεύσουμε, να μάθουμε, να διδαχθούμε από τις ιδέες του.

Μπορεί να μην ήταν άνθρωπος που γνώριζε την κοσμική γνώση πολύ καλά. Δεν τον ενδιέφεραν μόδες, μάρκες, γεύσεις, προϊόντα κλπ, κλπ.. Χαριτωμένο παράδειγμα, κατά την γνώμη μας είναι το εξής: Μας παίρνει μία μέρα, πριν από χρόνια, και μας λέει εμπιστευτικά: «Αυτή πηγαίνει και αλλάζει το πρόσωπό της». Αφού επεξεργαστήκαμε αυτό που μας είπε, εμείς οι πολύξεροι, καταλάβαμε, ότι κάποιος τον είχε ενημερώσει, ότι η συγκεκριμένη κυρία πήγαινε σε κέντρα αισθητικής για να βάλει μάσκες προσώπου και να κάνει «μπότοξ». Δεν πείραζε όμως καθόλου. Δεν ήταν άλλωστε αυτός ο ρόλος του. Και σε τελική ανάλυση δεν είχε και άδικο ...!

Ήταν, όμως, ένας άνθρωπος βαθιά Αποστολικός, Εκκλησιαστικός, μέχρι τελευταίας ρανίδας τού αίματός του. Άνθρωπος με σπάνια αντίληψη.

Σχεδόν 20 χρόνια, με τον Φθιώπιδος ΝΙΚΟΛΑΟ.

*Δρ. Τριαντάφυλλου Κ. Μπολτέσου,
Αρχιγραμματέως της Ιεράς Μητροπόλεως.*

Είναι φυσικό να είχε κάνει και λάθη. Λάθος εκτιμήσεις και λάθος ενέργειες. Αυτές όμως δεν έγιναν ποτέ με σκοπιμότητα ή από κακία.

Πολλές φορές και εμάς προσωπικά μας είχε πιέσει. Μας είχε πιέσει να βάλουμε στην άκρη προσωπικές μας υποχρεώσεις ή οικογενειακές μας ανάγκες, για να κάνουμε το «καθήκον» μας, ως στελέχη της τοπικής Εκκλησίας.

Σπάνια, προέτασε ονομαστικά την συνεισφορά κάποιων συνεργατών του στην οργάνωση μιας δράσης, μιας εκκλησιαστικής εκδήλωσης. Για να μην μας «φθονίσουν» έλεγε και είχε την βεβαιότητα, ότι με τον τρόπο αυτό μας προστάτευε.

Αντίθετα, από την κοσμοθεωρία, που έχουμε οι πολλοί, ο δεσπότης πίστευε και συμβούλευε τους γύρω του, ότι προηγείται η Εκκλησία και μετά ακολουθεί η προσωπική ζωή και η οικογένεια.

Προσωπική μας εκτίμηση είναι, ότι η φιλοσοφία αυτή είχε τις αρχές της στο ότι από μικρός έζησε μακριά από την οικογένειά του. Και πριν από αυτό στερήθηκε τον πατέρα του, ο οποίος επιπλέον έφυγε από τη ζωή σχετικά νέος.

Μάλιστα, εν ζωή, ο κυρ-Γιακουμής, ως ναυτικός, απουσίαζε από το σπίτι της μαχήτριας κυρά-Μαρίας με τα πολλά παιδιά, συχνά για μήνες ολόκληρους.

Ένα παιδί, λοιπόν, που από την πρώτη Γυμνασίου βρίσκεται εσώκλειστο σε ένα σχολείο με αυστηρή πειθαρχία, την Ριζάρειο Εκκλησιαστική Σχολή, που βλέπει την μητέρα του στις διακοπές, δύο φορές το χρόνο και αυτό για λίγο, που μεγαλώνει μακριά από την θαλπωρή του σπιτιού του, είναι αναμενόμενο να συμπεριφέρεται, όταν μεγαλώσει, με ιδιαίτερο τρόπο.

Κατ' επέκταση, ακόμα θυμόμαστε όλοι οι συνεργάτες, πώς με τρόμο σχεδόν ερχόταν η στιγμή να του ζητήσουμε κάποιες μέρες από την άδειά μας. Ήταν ό,τι χειρότερο. Δεν του καλοφαινόταν ποτέ. Θεωρούσε πως ακόμα και τα παιδιά, που έκαναν οι υπάλληλοι και οι μετακλητοί κληρικοί των γραφείων, αποτελούσαν τροχοπέδη στη σωστή επιτέλεση των καθηκόντων τους.

Δεν θα πούμε περισσότερα γι' αυτό. Είναι, όμως, μία πραγματικότητα, ότι γινόταν πολλές φορές πιεστικός και φορτικός με τους στενούς του συνεργάτες. Αυτός είναι και

ένας βασικός λόγος, που πολλοί προτίμησαν να φύγουν από κοντά του, προς ανεύρεση μιας πιο ήρεμης βιωτής.

Και το δυστύχημα είναι ότι έφυγαν από κοντά του άξια στελέχη, που είτε ήρθαν στην μητρόπολη, είτε έγιναν ιερείς, από αγάπη για τον ίδιο τον δεσπότη.

Και έτσι απομάκρυνε και απομακρύνθηκε από ανθρώπους, που αν ήταν ακόμα κοντά του ίσως η τοπική εκκλησιαστική ιστορία να ήταν διαφορετική.

Έχουμε την υποψία, ότι αν όλοι αυτοί οι άνθρωποι είχαν παραμείνει δίπλα του θα μπορούσαν να τον πείσουν να προσέξει λίγο περισσότερο τον εαυτό του.

Εμείς έχουμε απλώς να καταθέσουμε, πως τα περισσότερα από αυτά τα πρόσωπα, που έπαιρναν απολυτήρια και απομακρύνονταν από την υπηρεσία του, και αυτό τον στενοχωρούσε αρκετά, μετά από λίγο καιρό τα αγκάλιαζε και πάλι και τα έβαζε στα «δεξιά» του.

Το γεγονός αυτό μας οδηγεί να πιστεύουμε, πως εσώψυχα πίστευε, πως είχε ευθύνη απέναντι στην Εκκλησία αλλά και το Κράτος να μην αφήσει άεργους τους ανθρώπους

για τους οποίους είχε την ευθύνη, ως διοικητικός προϊστάμενος και ποιμενάρχης.

Από τη στιγμή που αυτοί έφευγαν, χαράζοντας διαφορετική πορεία, τότε μετατρέπονταν πάλι σε αγαπητά πρόσωπα, που χαιρόταν να επικοινωνεί μαζί τους.

Το άλλο του σύνθημα ήταν: «να γίνουν τα νόμιμα». Με αυτό το σκεπτικό ξεπερνούσε αρκετές καταστάσεις. Με αυτό τον τρόπο, μας έλυne και εμάς τα χέρια.

Όταν είχαμε μπροστά μας μία δύσκολη και «επαμφοτερίζουσα» κατάσταση δεν σκεφτόμασταν: «Μήπως όμως ο δεσπότης θέλει να κάνει κάποια υποχώρηση από την απόλυτα, νόμιμη οδό, να συγκατανεύσει σε κάτι, που δεν ήταν και τόσο «καθαρό»;». Ξέραμε, πως αν του λέγαμε, πως υπήρχαν νόμοι και εκκλησιαστικές διατάξεις, που το απαγόρευαν, θα ακολουθούταν σίγουρα η νόμιμη οδός.

Αλλά και γενικότερα ήθελε στη ζωή του να κινείται στο πλαίσιο της νομιμότητας. Παράδειγμα, πριν από πολλά χρόνια, του έγινε νύξη από κρατική υπηρεσία δίωξης τι ήθελαν να κάνουν με ιερωμένο, ο οποίος άγγιζε τα όρια της

παρανομίας και ο οποίος μάλιστα, παράλληλα, δεν άφηνε στιγμή να μην κατηγορήσει τον Σεβασμιώτατο. Η απάντηση και αυτή τη φορά ήταν «να γίνει ό,τι είναι νόμιμο». Εκείνη την στιγμή, με έναν καταφατικό του λόγο θα μπορούσε να οδηγήσει εκείνον τον ιερωμένο στην ηθική του εξόντωση.

Πρόσωπα, που εκτιμούσε.

Από τους παλιούς ανθρώπους, εκτιμούσε φυσικά πρώτον από όλους τον Ιερώνυμο τον Α', τον οποίο θεωρούσε ότι δεν τον κατάλαβαν, ότι είχε μεγάλα σχέδια και αγάπη για την Εκκλησία, και ότι ήταν πολύ μπροστά από την εποχή του. Με αγάπη μιλούσε όμως πάντοτε και για τον Σεραφείμ. «Αιωνία του η μνήμη έλεγε». Στο Γραφείο του είχε φωτογραφίες των δύο αυτών προσωπικοτήτων αναρτημένες στον τοίχο. Δεν πήγαινε πίσω η μεγάλη του συμπάθεια για τον Νικόλαο Σελέντη, τον άνθρωπο που τον χειροτόνησε διάκονο, το 1973, ανήμερα της Αγίας Παρασκευής, στην Χαλκίδα και που έφυγε νωρίς και αδικημένος. Για τον σχολάρχη του στη Ριζάρειο, τον αρχιμανδρίτη Μάξιμο Δασκαλάκη μιλούσε πολλές φορές. Για τον Σύρου Δωρόθεο

Σχεδόν 20 χρόνια, με τον Φθιώπιδος ΝΙΚΟΛΑΟ.

τον Α', ο οποίος τον περιέθαλψε μετά τις δύσκολες στιγμές, που έζησε στην Εύβοια, του 1975. Μιλούσε με αγάπη για την πρόην Ηγουμένη του Κεχροβουνίου αλλά και την μακαριστή γερόντισσα του Αγίου Εφραίμ της Ν. Μάκρης. Εκτίμηση τεράστια είχε για τον αείμνηστο δικαστή Γεώργιο Τζανετή αλλά και για πολλούς άλλους.

Δεν πρέπει να παραλείψουμε τον σεβασμό και την εκτίμηση, που έτρεφε για τους τρεις μεγάλους ευεργέτες της Ιεράς Μητροπόλεως. Οι αείμνηστοι Αθανάσιος Ακρίδας, Βασίλειος Χειμωνίδης, Αργύρης Πετρής ήταν άνθρωποι, που του έδωσαν όρεξη και ώθηση για να υλοποιήσει κάποια από τα μεγάλα οράματά του. Η στήριξή τους, όπως και πολλών άλλων επώνυμων και ανώνυμων, που τον εμπιστεύονταν, ήταν για τον δεσπότη απόδειξη, ότι ήταν συνεπής στο καθήκον, που του είχε αναθέσει η Εκκλησία.

Από τους εν ζωή, είχε συχνή επικοινωνία με κάποιους καθηγητές Πανεπιστημίου, με κάποιους εν ενεργεία και πρόην αξιωματικούς, με ενορίτες και πνευματικοπαίδια γνωστούς από τον καιρό που ήταν ιεροκήρυκας στον άγιο Ελευθέριο του Πεδίου Άρεως ή στο Οικοτροφείο της

Αποστολικής Διακονίας, αλλά και με πολλούς Ιερείς ανά την Ελλάδα.

Είχε σε ιδιαίτερη εκτίμηση τον Στρατό και την Αστυνομία. Πίστευε στο ρόλο τους και το έδειχνε. Είχε πολύ καλές σχέσεις με ανώτερους και ανώτατους αξιωματικούς, εφόσον βέβαια και οι ίδιοι είχαν καλή διάθεση απέναντι στην εκκλησία και διέθεταν καλό χαρακτήρα.

Σε μεγάλη εκτίμηση είχε και τους δικαστικούς. Όμως, λόγω του ρόλου τους, δεν κατάφεραν να έχουν ιδιαίτερη επικοινωνία.

Για τη σχέση του με τους πολιτικούς, όλων των βαθμίδων, δεν θα πούμε πολλά στο σημείο αυτό. Έπρεπε να δείχνει αγάπη, παρά την υποκρισία, που έδειχναν πολλοί και τα πισώπλατα μαχαιρώματα, που πραγματοποιούσαν από καιρού εις καιρόν. Πάντως, τους γνώριζε όλους πολύ καλά. Είχε όμως ως αξίωμα, ότι δεν έπρεπε να αποθαρρύνει και να απομακρύνει κανέναν από την αγάπη της Εκκλησίας. Βασικό του σύνθημα ήταν κάτι που έλεγε και ο μακαριστός Αρχιεπίσκοπος Σεραφείμ: «η Εκκλησία ούτε συμπολιτεύεται ούτε αντιπολιτεύεται, αλλά πολιτεύεται».

Κατά καιρούς, είχε διάφορους «πειρασμούς» με άρχοντες της τοπικής αυτοδιοίκησης. Είτε του δημιουργούσαν προβλήματα τοπικιστικού χαρακτήρα, είτε κομματικού χαρακτήρα, είτε ανθρώπινου εγωισμού. Άλλος αντιδρούσε για ένα πνευματικό κέντρο, αναστάτωνε τον κόσμο και έβγαζε στην τηλεόραση να φαίνεται ένα φαιδρό πανό. Άλλος ονειρευόταν δική του Μητρόπολη, κατά το ρητό κάθε χωριό και στάδιο... Άλλος αντιδρούσε για την παραχώρηση οικοπέδου, προκειμένου να κατασκευαστούν έργα πολιτισμού και ανάπτυξης. Άλλος αντιδρούσε για μία κεραία ραδιοφωνικού σταθμού, όταν δίπλα βρίσκονταν μεγαθήρια κινητής τηλεφωνίας και έπαιρναν το τρακτέρ και γκρέμιζαν την κατασκευή και πετούσαν στον γκρεμό εξοπλισμό χιλιάδων ευρώ. Όμως, ο δεσπότης προχωρούσε. «Εμείς τη δουλειά μας», έλεγε πολλές φορές. Και έκλεινε το θέμα με τα δύο βασικά του πνευματικά όπλα: την αγνόηση όλων αυτών και με την προσευχή. Και περνούσε ο καιρός, άλλαζαν τα πρόσωπα και το έργο προχωρούσε.

Γνώριζε ποιοί πολιτικοί για λόγους ψηφοθηρικούς φωτογραφίζονταν με παλαιοημερολογίτες και άλλα πρόσωπα εκτός της κανονικής εκκλησίας.

Γνώριζε ποιός τον έβγαλε από την πειθαρχική επιτροπή του Υπουργείου Παιδείας, όπου συμμετείχε ως εκπρόσωπος της Εκκλησίας της Ελλάδος και όπου υπερασπίστηκε με σθένος αλήθειες και αθώους.

Γνώριζε ποιος τορπίλισε την συμμετοχή του στην διοικούσα επιτροπή του πάλαι ποτέ Πανεπιστημίου Στερεάς Ελλάδας. Και αν ήταν αυτός μέσα, όπως ήταν η πρακτική για πολλά πανεπιστήμια της περιφέρειας, όπου προβλέπουν την συμμετοχή του τοπικού Μητροπολίτη, έχουμε τη σκέψη, ότι η συνέχεια ίσως να μην ήταν η απαξίωση και το κλείσιμο μιας τόσο σημαντικής υπόθεσης για τα τοπικά δεδομένα. Την μαχητικότητα και την δυναμική του την είχε αποδείξει άλλωστε και στην περίπτωση του φονικού πετάλου του Μαλιακού. Ήταν τότε, που μπήκε μπροστά μετά την κραυγή πόνου και αγωνίας, που εξέπεμψε, ζώντας την εκατόμβη αθών ψυχών στον φονικό εκείνον δρόμο.

Φυσικά, δεν είχε μόνο πίκρες η συναναστροφή του με τους άρχοντες της τοπικής αυτοδιοίκησης. Υπήρχαν δήμαρχοι και άλλοι αιρετοί, που το επισκέπτονταν συχνά και τον συμβουλευόνταν. Άκουγαν και υπολόγιζαν την γνώμη του. Και δεν τους έβγαине σε κακό.

Από τις καλές περιπτώσεις ήταν και δήμαρχος, που ενώ το κόμμα του κινούταν παραδοσιακά σε πολιτικό χώρο μακριά από την εκκλησία, βρήκε πιστώσεις και ανακαίνισε παλαιούς ναούς, καθώς και ένα πολύ παλαιό και ιστορικό μοναστήρι. Και αυτή ήταν η χαρά του δεσπότη. Να βλέπει να γίνεται το καλό, απ' όπου κι αν αυτό προερχόταν. Βέβαια, προτιμούσε να γίνεται το κάθε τι, κάτω από την σκέπη της Εκκλησίας και του Χριστού.

Γνώριζε πολλά για πολλούς. Άλλωστε ήταν αναμενόμενο, καθώς όλοι μιλούσαν και εμπιστεύονταν τον Μητροπολίτη Φθιώτιδος Νικόλαο. Μα, στις τόσες πληροφορίες είναι φυσικό να ήταν και κάποιες λανθασμένες ή και να στοχοποιούσαν κάποιους αθώους.

Και έτσι, κάποια πρόσωπα, κληρικοί ή λαϊκοί, απλοί ή επίσημοι, να έβλεπαν το ψυχρό πρόσωπο του Μητροπολίτου. Και να απορούσαν.

Όμως, όλα αυτά δεν τα έκανε για λόγους προσωπικούς αλλά για λόγους εκκλησιαστικούς, για να διαφυλάξει το κύρος της Εκκλησίας.

Διατροφικές συνήθειες

Οι διαιτητικές του συνήθειες ταυτίζονται με τον προσεκτικό τρόπο ζωής του. Βέβαια, για το θέμα αυτό άλλοι είναι πιο σχετικοί. Οι δικές μας όμως παραστάσεις είναι οι εξής:

Και στη διατροφή του ο δεσπότης εμφανιζόταν ασκητικός. Δεν ήταν των πλούσιων γευμάτων. Ως αδυναμία εμείς διακρίναμε την αγάπη του για τις τηγανιτές πατάτες. Ακόμη και στο μενού, που σχεδίαζε για διάφορα επίσημα γεύματα, κοίταζε να βάζει πατάτες τηγανιτές, αντί για άλλο συνοδευτικό.

Δεν ήξερε και δεν επιζητούσε όσα λέμε σήμερα «γκουρμέ». Ήταν τελείως έξω από τη λογική του. Λαχανικά

από τον κήπο του ήταν η χαρά του. Λαδάκι έβαζε και το αγαπούσε.

Τροφές σχεδόν χωρίς αλάτι, όχι γλυκά, μόνο κάτι παξιμαδάκια και ταχίни. Το αγαπημένο του ήταν ο ελληνικός καφές, σε φλυτζάνι, ούτε μεγάλο αλλά ούτε και μικρό, το οποίο το συνόδευε με τυράκι. Μετά το δείπνο, με τα υπόλοιπα από το μεσημεριανό ή και το φαγητό της προηγούμενης ημέρας, αποζητούσε λίγο φρούτο.

Πολλές φορές κατέφευγε στο τσάι, το χαμομήλι, το φασκόμηλο κ.λπ.. Όταν ευλογούσε τα περισσεύματα της τραπέζης, συχνά έλεγε πως ο Θεός τα χάριζε όλα πλούσια και υπήρχε πάντα πληθώρα.

Κάποιες φορές, όταν υπήρχαν διάφορα φαγώσιμα, φαγητά ή γλυκά, που του έφερναν μετά από μία πανήγυρη ή για κάποιο άλλο λόγο, μας προσκαλούσε (συνεργάτες και πνευματικά παιδιά) για να γευματίσουμε μαζί του, ώστε να μην «πάνε χαμένα». Και να πούμε και ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα της ακραίας, ίσως, προσοχής που έδινε στη διατροφή του. Ήταν γύρω στο 2006. Δηλαδή, είχε ήδη 10 χρόνια στη Λαμία. Για κάποιο λόγο, απουσίαζε η μητέρα και

ο οικονόμος του στην Αθήνα. Τον επισκέφθηκα το βραδάκι και όταν ήρθε η ώρα του βραδινού, του πρότεινα να του φέρω κάτι «απ'έξω». Μετά από επιφυλάξεις και «διαπραγματεύσεις», τον έπεισα τελικώς να πάρω κάποια σουβλάκια από ένα μαγαζί κοντά στο Επισκοπείο. Όταν ξεκινήσαμε να τρώμε, μου αποκάλυψε ότι τόσα χρόνια, που βρισκόταν στη Λαμία, δεν είχε δοκιμάσει ποτέ ένα σουβλάκι, παρά το γεγονός, ότι οι μυρωδιές από τα ψητοπωλεία της πόλης έφταναν μέχρι το μπαλκονάκι, που συνήθιζε να κάθεται τα απογεύματα.

Μία άλλη ιστορία, που φανερώνεται έντονα ο δεσπότης, ως άνθρωπος πίστεως, έχει να κάνει με τα διάφορα τρόφιμα, που του έδιναν. Ότι ήταν αμφιβόλου προελεύσεως το σταύρωνε, προκειμένου να το πει ή να το φάει. Μας είχε πει, μάλιστα, ότι τον πρώτο καιρό που είχε έρθει στη Λαμία, ο τότε Διοικητής της Ασφάλειας του είχε πει να προσέχει ιδιαίτερος. Να μην πίνει και να μην τρώει ό,τι του φέρνουν ξένοι, καθώς επίσης και να αλλάζει διαδρομές. Αλλά δεν ασπάστηκε τις φοβίες αυτές και εξαρχής ανοίχθηκε στο λαό.

Είναι αναμενόμενο να έχει χαραχθεί η συμπεριφορά αυτού του ανθρώπου στο είναι μας. Μας χαρακτήρισε, μας εκπαίδευσε, μας μορφοποίησε. Στα «καλά» του ήταν ένας εξαιρετικά αγαπητός άνθρωπος.

Τα τελευταία, όμως, χρόνια είχε σκληρύνει προς τους κοντινούς του ανθρώπους. Και τα παραδείγματα είναι πολλά, αλλά ο τόπος εδώ δεν είναι ο κατάλληλος.

Από την άλλη, ήταν τόσο παρεμβατικός και συγκεντρωτικός, ώστε ήθελε να είχε πληροφόρηση και άποψη για τα πάντα. Ακόμα και για τα πλακάκια του μπάνιου σε μία μικρή ενορία σε ορεινό όγκο της Μητροπόλεως.

Δεν ήταν λίγες οι φορές, που ο ίδιος σχεδίαζε σε χαρτί το πώς ήθελε να ήταν το σχέδιο από κάποια κάγκελα, από μία αφίσα, από ένα εξώφυλλο, από πολλά.

Είχε και κάποιες κατασκευαστικές «εμμονές». Δεν ενέκρινε τα προκατασκευασμένα εκκλησάκια. Τα θεωρούσε ότι είχαν ημερομηνία λήξης, ενώ οι εκκλησίες θα έπρεπε να ήταν ασάλευτες εις τον αιώνα. Δεν ήθελε εξωτερικά στέγαστρα, καθώς χαλούσαν το σχέδιο της εκκλησίας. Του

άρεσαν βέβαια τα μαρμάρινα τέμπλα και οι σχετικές κατασκευές. Ήταν οι καταβολές του από την Τήνο, που του έβγαζαν αυτήν τη συμπάθεια. Δεν επέτρεπε μέσα στον ναό να αγιογραφούνται ατάκτως οι μορφές των αγίων και μάλιστα να επαναλαμβάνονται εικόνες της Παναγίας και του Χριστού στην αγιογράφιση τού κυρίως ναού.

Γενικώς, δεν καλοέβλεπε, όταν γίνονταν έξοδα για περιττά πράγματα. Έβγαζε εγκυκλίους για οικονομία στις ενορίες και έλεγχο των εξόδων.

Οι ανυπόστατες φήμες

Μία διαβολική παραφιλολογία ήταν και αυτή που περιστράφηκε γύρω από την πολυθρυλούμενη αιμοκάθαρση. Ήταν μία φήμη, η οποία τεχνηέντως είχε διασπαρεί ήδη από την αρχή της ενθρονίσεώς του στη Λαμία, από συγκεκριμένους ανθρώπους και συγκεκριμένα κέντρα, τα οποία γνώριζε πολύ καλά ο Σεβασμιώτατος. Ο σκοπός τους ήταν να πείσουν τον κόσμο, ότι ο Νικόλαος ήταν προσωρινός, ώστε να μην τον αγκαλιάσει ο κόσμος, γιατί σύντομα θα ερχόταν ο επόμενος. Η τρίχα πολλές φορές γίνεται τριχιά και έτσι ήταν μαθηματικώς

αναμενόμενο να προχωρήσει η φήμη σε ιστορίες πέρα από την λογική. Καθώς, λοιπόν, δεν έβλεπαν τον δεσπότη στο νοσοκομείο να κάνει κάθε τρεις και λίγο αιμοκάθαρση, έφτασαν να πουν πως είχε δικό του (!) μηχάνημα μέσα στο Επισκοπείο. Αν είναι δυνατόν!

Η ανοησία ήταν τόση των κακών ή αφελών ανθρώπων, που δεν έβλεπαν τον δεσπότη να λείπει σε προσκυνηματικές εκδρομές πέντε και δέκα ημέρες μακριά από την Ελλάδα, να τρέχει σαν νεαρός δεξιά και αριστερά και πάλι να μην ξεκόβουν αυτό το ψέμα. Ο ίδιος μάλιστα μας είχε φανερώσει ότι μια πονεμένη μάνα τον είχε προσεγγίσει κάποτε και του είχε ζητήσει να επιτρέψει στο παιδί της να κάνει αιμοκάθαρση στην «ιδιωτική» του μονάδα στο Επισκοπείο.

Μία άλλη διαβολική φήμη, αποτέλεσε στην αρχή, η πληροφορία για την «ξενοδοχειακή μονάδα» του δεσπότη στην Τήνο. Αυτή η φήμη εξαφανίστηκε πολύ γρήγορα, λόγω των εκδρομών που έκαναν πολλές ενορίες στην Τήνο. Αυτοί όλοι περνούσαν από το εκκλησάκι του Σεβασμιωτάτου στην περιοχή Άβδο, όπου με έκπληξη έβλεπαν τα δύο τρία ισόγεια δωματιάκια γύρω από τον μικρό ναό. Είναι κρίμα,

γιατί με τα διάφορα προβλήματα που είχε στο κοντινό του περιβάλλον ο μητροπολίτης μας τα τελευταία χρόνια δεν κατάφερε να το ευχαριστηθεί όσο ήθελε και όσο έπρεπε.

Μία φράση του χαρακτηριστική για όσους έλεγαν πως ήταν άρρωστος ή ότι έφτιαχνε ξενοδοχεία στην Τήνο ήταν: «αφού βρίσκουν μόνο αυτά να μας κατηγορήσουν, τότε δόξα τω Θεώ, προχωράμε καλά!»

Το αυτοκίνητό του

Ο Σεβασμιώτατος, όταν ήρθε στη Λαμία έφερε και το αυτοκίνητό του. Όντως, ήξερε οδήγηση και γι' αυτό είχε μεγάλη οδηγική αντίληψη όλα αυτά τα χρόνια, όπου καθοδηγούσε τον όποιο οδηγό του στις διάφορες διαδρομές εντός και εκτός Φθιώτιδας. Είχε ένα κλασικό Nissan Sunny, σκούρου χρώματος, το οποίο το παρέδωσε εξαρχής, ως υπηρεσιακό αυτοκίνητο στη Μητρόπολη. Δυστυχώς, το έκλεψαν νωρίς, όταν το είχε πάρει κάποτε στην Αθήνα. Για την ιστορία, να πούμε, πως το αυτοκίνητο βρέθηκε εγκαταλελειμμένο πολλά χρόνια μετά. Όμως δεν επέστρεψε στον ιδιοκτήτη του, καθώς η ασφαλιστική εταιρία είχε δώσει

μία σχετικά μικρή αποζημίωση για την κλοπή του και αποτελούσε πλέον ιδιοκτησία της.

Η αναχώρηση της Μητέρας του

Τεράστιο προσωπικό και εσωτερικό του πλήγμα, το έχουν επισημάνει όλοι, ήταν η κοίμηση της αγίας Μητέρας του. Ήταν τον τελευταίο χρόνο. Η κυρία Μαρία είχε αρχίσει να απομακρύνεται σιγά-σιγά από τον κόσμο αυτό.

Σε κάποια φάση, στο Γραφείο, άρχισαν κάποιοι συνεργάτες του να ενημερώνουν τον δεσπότη για κάποια προβλήματα, κάποια θέματα και κάποιες δυσάρεστες ειδήσεις, για κάποια συμβαίνοντα γενικά εντός και εκτός Μητροπόλεως. Όταν έφυγαν και είχα μείνει στο τέλος για κάποιες υπογραφές, σχεδόν μονολογώντας διατύπωσε την μύχια σκέψη του: «Εμένα η Μανούλα μου να είναι καλά!». Ήταν η εποχή που η κυρά-Μαρία, το βραδάκι, όταν σηκωνόταν από το μικρό σαλονάκι, που καθόταν με τον δεσπότη, για να πάει να ετοιμαστεί για τον ύπνο και να κάνει τις προσευχές της, πλησίαζε τον «Άρχοντα», όπως τον προσφωνούσε πολλές φορές, για να τον ασπαστεί ως παιδί της και να του πει «καληνύχτα». Τότε ο Σεβασμιώτατος

Σχεδόν 20 χρόνια, με τον Φθιώπιδος ΝΙΚΟΛΑΟ.

*Δρ. Τριαντάφυλλου Κ. Μπολτέσου,
Αρχιγραμματέως της Ιεράς Μητροπόλεως.*

στρεφόταν προς το μέρος μας και μας έλεγε με σιγανή φωνή: «Αυτό με το φιλάκι δεν το έκανε παλαιότερα».

Αντίστοιχα, αρκετές φορές, μετά τον θάνατο της κυρά-Μαρίας, σε μία κατάσταση αυτοκριτικής έλεγε: «Πίστευα κι εγώ, πως θα έχω την Μητέρα και μετά, όταν φύγει, την αδελφούλα μου. Τώρα να στο κεφάλι μου!».

Τους τελευταίους μήνες, είχε μία βαθιά στενοχώρια αλλά παράλληλα διακρίναμε και έντονο το συναίσθημα της μοναξιάς. Την βαθιά αυτή στενοχώρια και περισυλλογή την είχαμε δει ξανά στο παρελθόν. Ήταν τότε, που έφυγε η αδελφή του, ή τότε που έφυγαν και τα δύο από τα αδέλφια του μέσα στην ίδια εβδομάδα, αλλά και όταν είχαν προκύψει κάποια «δυνατά» προβλήματα που αφορούσαν την Μητρόπολη.

Την μοναξιά όμως, δεν είχε αφήσει ξανά περιθώριο να την αντιληφθούμε. Μιλώντας, σχεδόν δύο εβδομάδες πριν αναχωρήσει για την άνω Ιερουσαλήμ, για τους Μητροπολίτες, που γερνάνε και τους οδηγούν στην παραίτηση και ότι για αυτούς η Εκκλησία μας θα πρέπει να μεριμνήσει για μία αξιοπρεπή διαμονή και ζωή, είπε

καταλήγοντας: «Είναι οι Αρχιερείς αυτοί άνθρωποι, που δεν έχουν κανένα στον κόσμο. Όπως είμαι τώρα πια κι εγώ...».

Η αιφνίδια αναχώρηση

Αναλογιζόμενοι, τι έφταιξε και «ηρπάγη» τόσο αθόρυβα και έφυγε τόσο ξαφνικά από κοντά μας, προσωπικά εμείς αλλά και πολλοί άλλοι στενοί του συνεργάτες έχουμε καταλήξει σε δύο, τρία πράγματα.

Δεν μας είπε την αλήθεια για την κατάστασή του. Μας παραπλάνησε με το «είμαι καλύτερα». Είχε την αίσθηση, ότι ο οργανισμός του δεν θα τον προδώσει και έτσι δεν χρειαζόταν να φανεί αδύναμος μπρος στα μάτια μας.

Αυτό που ήταν όμως καίριο, ήταν η εικόνα που μας έδινε: ο απόλυτα δυνατός, ο άνθρωπος, που έλεγε τα πράγματα και ήξερε πάντα το καλύτερο, είτε για τους άλλους είτε για τον εαυτό του. Και έτσι, δεν καταλάβαμε, ότι δεν ήταν πια ο νέος δεσπότης, που είχαμε γνωρίσει πριν από σχεδόν είκοσι χρόνια. Δεν ήταν πια 50, 51 ετών. Είχε μεγαλώσει. Και όπως όλοι οι άνθρωποι που μεγαλώνουν, άρχισε να αψηφά τα γεγονότα, τα σημάδια. Ή έστω την κόπωση και τη φυσική φθορά του σώματος. Ήταν 71 ετών

Σχεδόν 20 χρόνια, με τον Φθιώπιδος ΝΙΚΟΛΑΟ.

*Δρ. Τριαντάφυλλου Κ. Μπολτέσου,
Αρχιγραμματέως της Ιεράς Μητροπόλεως.*

και οι περισσότεροι άνθρωποι σε αυτή την ηλικία είναι παππούδες. Και τα παιδιά τους, σε κανονικές συνθήκες, τρέχουν να τους προφυλάξουν και να τους καθοδηγήσουν στο δρόμο της κοινής λογικής.

Εδώ, στην περίπτωση του αγίου Φθιώτιδος, η τραγική ειρωνεία είναι ότι νοιαζόταν για όλους και τους πίεζε να κοιτάξουν την υγεία τους. Τους έσπρωχνε ή και τους πίεζε να πάνε στο γιατρό: είτε γιατί η φωνή τους ακουγόταν παράξενα, είτε γιατί είχαν διάφορες ζαλάδες, είτε γιατί είχαν προβλήματα με το στομάχι τους, είτε γιατί έβγαλαν κάποιο ύποπτο εξάνθημα. Και όλα αυτά τα αναφέρουμε γιατί αναφέρονται σε πραγματικές παθήσεις κοντινών του προσώπων, για τους οποίους σχεδόν έκλεινε συνάντηση σε μεγάλα ιδιωτικά νοσοκομεία, πολλές φορές χωρίς οικονομική τους επιβάρυνση, προκειμένου να γιατρευτούν. Ε, λοιπόν, αυτός ο άνθρωπος έφυγε χωρίς την παραμικρή ιατρική φροντίδα. Έσβησε, ενώ θα μπορούσε με πολύ απλό τρόπο να πάρει παράταση. Έφυγε, ενώ θα μπορούσε να μείνει, να υπάρχει, να δημιουργεί και ας μας πίεζε και ας μας φώναζε. Μία μεγαλύτερη προσοχή της υγείας του θα

τον οδηγούσε ίσως να ρίξει τους έντονους ρυθμούς του και να ζήσει μία πιο ποιοτική ζωή.

Ξέρουμε, πως εν τέλει ο Θεός τον κάλεσε. Έτσι, έφυγε όρθιος και άφησε σε όλους την εικόνα ενός δυνατού και αφοσιωμένου πιστού εκκλησιαστικού ανθρώπου.

Και έτσι τα έσχατα διαφύλαξαν και τα πρώτα. Και είναι τώρα μαζί με την πολυαγαπημένη του μητέρα, τον πατέρα του, που στερήθηκε από νωρίς, την πολύκλαυστη αδελφή του και τα καλά του αδέλφια.

Όμως, τα σχεδόν είκοσι χρόνια κοντά του δεν ολοκληρώθηκαν. Πολύ περισσότερο, δεν έγιναν σχεδόν τριάντα ή σχεδόν σαράντα χρόνια κοντά του, για τα οποία όλοι οι κοντινοί του άνθρωποι ήμασταν απολύτως σίγουροι, ότι θα βρισκόταν κοντά μας. Και έτσι θα ακούγεται για πολύ ακόμα καιρό στα αυτιά μας, η αγχώδης φωνή συναδέλφου μας, εκείνη την τραγική απογευματινή ώρα, της 27ης Ιουλίου 2019: «Πέθανε ο Δεσπότης. Ακούς; Πέθανε»...

Ως θεολόγοι, ξέρουμε και πιστεύουμε και λέμε: Ο άνθρωπος δεν χάνεται. Δίκαιοι εις τον αιώνα ζώσι. Οι καλοί χριστιανοί πάνε στον Παράδεισο.

Σχεδόν 20 χρόνια, με τον Φθιώπιδος ΝΙΚΟΛΑΟ.

*Δρ. Τριαντάφυλλου Κ. Μπολτέσου,
Αρχιγραμματέως της Ιεράς Μητροπόλεως.*

Όμως, για εμάς έκλεισε βίαια ένα κεφάλαιο μαθητείας. Η σκέψη του είχε ποτίσει την σκέψη μας. Η συμπεριφορά του την συμπεριφορά μας. Και αυτό έμεινε ανολοκλήρωτο και τραγικά αδιέξοδο.

Είθε ο Θεός στη συνέχεια, κατά τη διάδοχη κατάσταση, να μας φανερώσει τέτοιες μορφές, που να μας αποκαλύπτουν την κατά Χριστό ζωή, να μας διδάσκουν την Θεόθεν Ποιμαντική και να μας καθοδηγούν στους δρόμους του Κυρίου Ιησού Χριστού.

Κάποιες ακόμα σκέψεις του.

- Συγκλονιστική ήταν για εμάς η σκέψη του, όταν τον συνέχαιραν και τον θαύμαζαν και τον ευχαριστούσαν για τα ιδρύματα και τα άλλα έργα φιλανθρωπίας και πολιτισμού, που οραματιζόταν και εντέλει υλοποιούσε. Έλεγε συγκεκριμένα: «Αυτή είναι η δουλειά μου, η ευθύνη μου, η εργασία μου. Άραγε, όμως κάνω τίποτε για να σώσω την ψυχή μου;»
- Δεν αγαπούσε τις στολές και τα εγκόλπια και τις μίτρες και τα μπαστούνια. Έλεγε: «Τι να τα κάνω όλα αυτά; Πότε θα προλάβω να τα χρησιμοποιήσω;».

Αν ίσως είχε κάπου ιδιαίτερη αδυναμία ήταν στα εγκόλπια και τα άμφια, που χαρακτηρίζονταν από ιστορική αξία. Κάποια, που ανήκαν στον Νικόλαο Σελέντη και τα φορούσε κατά την ημέρα της ονομαστικής του εορτής και κάποια άλλα, που είχαν περάσει από αρχιερέα σε αρχιερέα και κατόπιν στα δικά του χέρια.

Από την άλλη πλευρά, σχεδόν καθημερινά, φορούσε στο γραφείο και στις καθημερινές του κινήσεις το ίδιο εγκόλπιο.

- Ως προς τα Συνοδικά, γνώριζε, ότι το πάνω χέρι το έχει ο εκάστοτε «Πρώτος». Γι' αυτό και δεν αναλωνόταν σε πολλά. Έλεγε τον λόγο του μέσα στην Ιεραρχία, όποτε χρειαζόταν, αλλά απαγοητευόταν και κάποιες φορές με την επικρατούσα κατάσταση. Η σιωπή πολλών Μητροπολιτών ήταν γι' αυτόν αδικαιολόγητη. Πολλές φορές παρότρυνε άλλους Μητροπολίτες να πάρουν το λόγο και να μιλήσουν. Δεν γινόταν πάντοτε όμως ακουστός.

Για το λόγο αυτό και παραιτήθηκε από την Επικοινωνιακή και Μορφωτική Υπηρεσία της Ιεράς Συνόδου, καθώς ο ρόλος του ήταν διακοσμητικός και μάλλον φθορά θα γινόταν του ονόματός του.

Σχεδόν 20 χρόνια, με τον Φθιώπιδος ΝΙΚΟΛΑΟ.

*Δρ. Τριαντάφυλλου Κ. Μπολτέσου,
Αρχιγραμματέως της Ιεράς Μητροπόλεως.*

- Είχε στην Ιεραρχία αρκετούς Μητροπολίτες, που τους θαύμαζε. Είχε και άλλους που φαίνεται, ότι δεν «ταίριαζαν τα χνώτα τους». Πολλές φορές, όμως, δεν δίσταζε να μου αποκαλύψει, ότι κάποιον ίσως και να τον είχε παρεξηγήσει, καθώς ο άλλος αδελφός Μητροπολίτης είχε μιλήσει κάπου με θάρρος ή είχε ενεργήσει κάπου αλλού απόλυτα εκκλησιολογικά.

Το Τέλος.

Ελπίζουμε να μη θεωρήσει κανείς, πως θέλαμε να φτιάξουμε μία «αγιογραφία» του μακαριστού. Άλλωστε, πολλές φορές, ο ίδιος μάς «επέκρινε» προσωπικά για την προσήλωσή μας στην ακρίβεια των αριθμών και την στυγνή αναφορά μας στα δεδομένα και τα περιστατικά, όπως είχαν επακριβώς.

Επίσης, είχαμε, μέσα σε αυτά τα σχεδόν 20 χρόνια συμπόρευσης, πολλές φορές και τις αντιπαραθέσεις μας. Περάσαμε περιόδους, που η επικοινωνία μας είχε περιοριστεί στα απολύτως απαραίτητα και μόνο γύρω από τα αυστηρά γραμματειακά μας καθήκοντα.

Υπήρξαν στιγμές, πολλές στιγμές, που αισθανθήκαμε εξαιρετικά πιεσμένοι από τη διοίκησή του. Αλλά, όλα αυτά ίσως να είναι και αναμενόμενα μέσα στη διάρκεια του ανθρώπινου βίου, όπου αλλάζουμε και τα διάφορα γεγονότα μάς ξεπερνούν.

Από την άλλη πλευρά, αυτό, που μας άρεσε από την αρχή ήταν η συνταύτιση των θεολογικών μας απόψεων. Δεν θα μπορούσαμε να εργασθούμε δίπλα σε έναν άνθρωπο, που θα αξίωνε να υπερασπιστούμε απόψεις και ιδέες, που δεν θα πιστεύαμε.

Ο Θεός τα έφερε έτσι, ώστε παρά τις όποιες προστριβές μας, να είμαι ο τελευταίος, που τον συνόδευσε, κάνοντας τον οδηγό του στο μικρό και ταπεινό αυτοκίνητο, που χρησιμοποιούσε τα τελευταία χρόνια, για να πάμε μέχρι τις Κατασκηνώσεις μας, στο Καινούργιο Καμένων Βούρλων.

Ήθελε να δώσει ευλογίες, όπως το συνήθιζε, στα παιδιά της και της τελευταίας κατασκηνωτικής περιόδου. Στη διάθεσή του «ήταν μια χαρά»!. Φεύγοντας, μόνο, γύρισε με νοσταλγία προς το ταπεινό σπιτάκι, που έμενε παλαιότερα, μέσα στον κατασκηνωτικό χώρο και ατενίζοντάς το

μονολόγησε: «περάσαμε ωραία χρόνια εδώ!». Αμέσως, ερμηνεύσαμε το λόγο του, ως ανάμνηση των ετών, που έμενε εκεί με την αφοσιωμένη Μητέρα του.

Την επόμενη ημέρα μιλώντας μαζί του τηλεφωνικώς στο άκουσμα, ότι είχε κάποια αδιαθεσία, του είπα ότι πιθανώς να κόλλησε καμία ίωση, καθώς 210 κοριτσάκια της κατασκήνωσης πήραν την ευχή του την προηγούμενη ημέρα. «Χαλάλι τους!», ήταν η απάντησή του. Και το είπε με πολύ αγάπη. Την Παρασκευή το μεσημέρι ήταν η τελευταία φορά, που ακούσαμε τη φωνή του. Του είχα τηλεφωνήσει για ένα διοικητικό θέμα, που είχε προκύψει. Η φωνή του ήταν σαν να ερχόταν από τον άλλο κόσμο. Του είπα το πρόβλημα. Μου λέει: «Από εμένα τώρα τι θες;». Του εξηγώ, αν δίνει ευλογία να δοθεί συγκεκριμένη λύση. «Να γίνει» μου λέει. Και αμέσως προσθέτει: «Καλό Ταξίδι!». Φυσικά, γνώριζε, ότι πρόκειται να φύγω για να πάω για Σαββατοκύριακο στο σπίτι μου, εκτός της Φθιώτιδας. Όμως ο τρόπος του, που είχε μία ηρεμία και έναν πατρικό τόνο και που φανέρωνε ένα διαφορετικό ενδιαφέρον, μας προβλημάτισε έντονα. Και εκεί ολοκληρώθηκαν οι σχεδόν δύο δεκαετίες γνωριμιά μας.

Είχα το θάρρος και μιλούσαμε για πολλά. Πάντοτε με τεράστιο σεβασμό και συστολή. Με τιμούσε με την εμπιστοσύνη του και μου έλεγε πράγματα, που πιθανότατα δεν τα γνώριζε άλλος. Και με όλα αυτά καταφέραμε, στο πλαίσιο της επικοινωνίας αυτής, να γνωρίσουμε κάπως καλύτερα τον μακαριστό κυρό Νικόλαο.

Είναι λογικό, ότι θα τον θυμόμαστε πάντα. Είναι φυσικό να του έχουμε συγχωρήσει τα πάντα. Είναι ανθρώπινο να προσευχόμαστε να μας έχει συγχωρήσει για όσα δικαιολογημένα ή αδικαιολόγητα, εκουσίως ή ακουσίως, πράξαμε και τον είχαμε στενοχωρήσει. Ο Θεός, πιστεύουμε βαθιά και ακράδαντα, ότι τον αναπαύει κοντά Του.

Ας είναι πλέον, το ευχάριστο και καλοσυνάτο παιδί, που πάντα μας έλεγε ότι ήταν, στην αγκαλιά πλέον του Παντοκράτορος Θεού, μαζί με τους δικούς του ανθρώπους, που τόσο πολύ αγάπησε. Αμήν!

**Νικολάου του Σεβασμιωτάτου και Θεοπροβλήτου
Μητροπολίτου της Αγιωτάτης Μητροπόλεως Φθιώτιδος,
Αιωνία η Μνήμη!**